

บันทึกการประชุม

คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

ครั้งที่ ๒๘๘

วันพฤหัสบดี ที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๖๐

ณ ห้องประชุมงบประมาณ ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา ๓

กรรมการผู้มาประชุม คือ

๑. นายมีชัย ฤชุพันธุ์	ประธานกรรมการ
๒. นายสุพจน์ ไข่มุกด์	รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง
๓. นายอภิชาติ สุจริตกุล	รองประธานกรรมการ คนที่สอง
๔. นายวรวิทย์ สิมเสถียร	โฆษกกรรมการ
๕. นายอุดม รัฐอมฤต	โฆษกกรรมการ
๖. นางกฤษณา สุ่มาวงศ์	กรรมการ
๗. นางจรี วิจิตรวาทการ	กรรมการ
๘. นายชาติชาย ณ เชียงใหม่	กรรมการ
๙. นายนิติพันธุ์ เชื้อบุญชัย	กรรมการ
๑๐. นายธีรชัย ณ นคร	กรรมการ
๑๑. นายประพันธ์ นัยโกวิท	กรรมการ
๑๒. นายภัทร คำพิทักษ์	กรรมการ
๑๓. นายภูมรัตน์ ทักษาดิพงษ์	กรรมการ
๑๔. พลตรี วีระ โรจน์นาค	กรรมการ
๑๕. นายศุภชัย ยาวะประภา	กรรมการ
๑๖. นายอมร วาณิชวิวัฒน์	กรรมการ
๑๗. นายอัษฎพร จารุจินดา	กรรมการ
๑๘. พลเอก อภิรัฐพร เจริญพานิช	กรรมการ
๑๙. นายปรกรณ์ นิลประพันธ์	เลขานุการกรรมการ คนที่หนึ่ง
๒๐. นายธนาวัฒน์ สัมพันธ์	เลขานุการกรรมการ คนที่สอง

ผู้เข้าร่วมประชุม คือ

ผู้ช่วยเลขานุการในคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

นายวราห์ แห่งพุ่ม

นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการ

ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

นางกาญจนารัตน์ ลีวีโรจน์

ผู้ชำนาญการประจำตัวกรรมการ

๑. นางสาวภัทรา เชื้ออรอด
๒. นางสาวฐิติพร วิชัยธนพัฒน์
๓. นางพงษ์สวาท กายอรุณสุทธิ

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

๑. นายพัชโรดม ลิ้มปิยะเสียร	ผู้อำนวยการฝ่ายวิเคราะห์การร่างกฎหมาย
๒. นางสาวจีระ พุ่มพวง	นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการ
๓. นางสาวสุจิตตา มโหธร	นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการ

เริ่มประชุมเวลา ๑๓.๔๕ นาฬิกา

เมื่อกรรมการมาครบองค์ประชุมแล้ว นายสุพจน์ ไช้มุกด์ รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง ปฏิบัติหน้าที่ประธานในที่ประชุม ได้กล่าวเปิดประชุมและดำเนินการประชุมตามระเบียบวาระการประชุมสรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

ระเบียบวาระที่ ๑ เรื่องที่ประธานแจ้งต่อที่ประชุม

ไม่มี

ระเบียบวาระที่ ๒ รับรองบันทึกการประชุม

คณะกรรมการมีมติเลื่อนรับรองบันทึกการประชุม

(บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๑๐ วันจันทร์ ที่ ๑๙ ตุลาคม ๒๕๕๘ ถึงครั้งที่ ๒๘๗ วันพุธ ที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๖๐ อยู่ระหว่างการตรวจทานของคณะอนุกรรมการพิจารณาตรวจบันทึกการประชุมและรายงานการประชุม)

ระเบียบวาระที่ ๓ เรื่องพิจารณา**พิจารณาแนวทางการจัดทำร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ**

นายภัทระ คำพิทักษ์ กรรมการ ในฐานะรองประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. รายงานต่อที่ประชุมว่า คณะอนุกรรมการอยู่ระหว่างการเตรียมการสัมมนารับฟังความคิดเห็นของประชาชนต่อร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ในวันพุธ ที่ ๒๙ มีนาคม ๒๕๖๐ ซึ่งคณะอนุกรรมการจะนำเอกสารสรุปรายละเอียดและกำหนดการการสัมมนา รวมทั้งประเด็นคำถามเสนอต่อคณะกรรมการ ในวันพุธ ที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๖๐ โดยกำหนดการสัมมนาในเบื้องต้นจะเป็นการกล่าวสรุปภาพรวมของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตโดยประธานกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ จากนั้นจะเป็นการอภิปรายนำเสนอความคิดเห็นต่อร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตโดยประธานกรรมการ ป.ป.ช. เลขาธิการ ก.พ. ศาสตราจารย์พิเศษวิชา มหาคุณ อนุกรรมการ และพลอากาศเอก วีรวิท คงศักดิ์ อนุกรรมการ และภายหลังการอภิปรายแล้วเสร็จจะเป็นการสัมมนากลุ่มย่อยเจ็ดกลุ่ม คือ ภาคการเมือง หน่วยงานราชการ รัฐวิสาหกิจ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน องค์กรตรวจสอบ

และภาคประชาสังคม สื่อมวลชน และนักวิชาการอิสระ โดยแบ่งการสัมมนากลุ่มย่อยออกเป็นสองช่วง คือ ช่วงเช้าในเวลา ๑๑.๐๐ – ๑๒.๐๐ นาฬิกา และช่วงบ่ายในเวลา ๑๓.๐๐ – ๑๔.๔๕ นาฬิกา โดยมีวิทยากร จากสถาบันพระปกเกล้าเป็นผู้ดำเนินการหลักในการสัมมนากลุ่มย่อย และกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ เป็นวิทยากรร่วมกับอนุกรรมการในการสัมมนากลุ่มย่อย ดังนี้

กลุ่มที่ ๑ ด้านการเมือง

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการร่างรัฐธรรมนูญ และพลอากาศเอก วีรวิท คงศักดิ์ อนุกรรมการ

กลุ่มที่ ๒ หน่วยงานราชการ

นายศุภชัย ยาวะประภาษ กรรมการร่างรัฐธรรมนูญ และพลเอก นคร สุขประเสริฐ อนุกรรมการ

กลุ่มที่ ๓ รัฐวิสาหกิจ

นายเอียรชัย ณ นคร กรรมการร่างรัฐธรรมนูญ นายภัทรหะ คำพิทักษ์ กรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

และอนุกรรมการ และนางสาวรสนา โตสิตระกูล อนุกรรมการ

กลุ่มที่ ๔ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

นายชาติชาย ณ เชียงใหม่ กรรมการร่างรัฐธรรมนูญ และนายประสาธ พงษ์ศิวกาภัย อนุกรรมการ

กลุ่มที่ ๕ ภาคเอกชน

นายธิตินันท์ เชื้อบุญชัย กรรมการร่างรัฐธรรมนูญ และนายชวลิต รำจวนจร อนุกรรมการ

กลุ่มที่ ๖ องค์กรตรวจสอบ

นายอุดม รัฐอมฤต กรรมการร่างรัฐธรรมนูญ และศาสตราจารย์พิเศษวิชา มหาคุณ อนุกรรมการ

กลุ่มที่ ๗ ภาคประชาสังคม สื่อมวลชน และนักวิชาการอิสระ

นางจุรี วิจิตรวาทการ กรรมการร่างรัฐธรรมนูญและอนุกรรมการ และพลตรี วีระ โรจนนาค

กรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

นางจุรี วิจิตรวาทการ กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการ ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. รายงาน ต่อที่ประชุมว่า คณะอนุกรรมการได้รับฟังความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับเรื่องสิทธิมนุษยชน เสร็จเรียบร้อยแล้ว และได้นำความคิดเห็นดังกล่าวมาประกอบการพิจารณาหลักการร่างพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ โดยปัจจุบันได้พิจารณาบทบัญญัติ ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติไปแล้วจำนวน ยี่สิบมาตรา ซึ่งคาดว่าจะพิจารณาบทบัญญัติแล้วเสร็จภายในเดือนเมษายน ๒๕๖๐ ทั้งนี้ มีกรรมการ สิทธิมนุษยชนแห่งชาติและอดีตกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติบางท่านประสานเป็นการส่วนตัวเพื่อมา ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติด้วย

นายชาติชาย ณ เชียงใหม่ กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการ ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. รายงานต่อที่ประชุมว่า คณะอนุกรรมการได้ดำเนินการประชุมพิจารณาการศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา จำนวนเจ็ดครั้ง โดยขณะนี้ได้นำสรุปผลการรับฟังความคิดเห็นของ ประชาชนทั้งสี่ภาคมาเปรียบเทียบกับร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการ การเลือกตั้ง เพื่อประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิก วุฒิสภา ซึ่งคณะอนุกรรมการจะมีการประชุมอีกไม่เกินสองครั้ง ก็จะสรุปผลการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา แล้วเสร็จ และสามารถส่งให้คณะกรรมการ ร่างรัฐธรรมนูญพิจารณาต่อไปได้

นายสุพจน์ ไช้มุกต์ รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. รายงานต่อที่ประชุมว่า คณะอนุกรรมการได้พิจารณาบทบัญญัติในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ จำนวนประมาณ ๗๐ มาตราแล้ว โดยคณะอนุกรรมการเตรียมการจัดสัมมนารับฟังความคิดเห็นของประชาชนที่รัฐสภา โดยได้กำหนดกลุ่มเป้าหมายผู้เข้าร่วมสัมมนาไว้เบื้องต้นแล้ว ทั้งนี้ คาดว่าจะพิจารณาบทบัญญัติในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ แล้วเสร็จภายในเดือนเมษายน ๒๕๖๐

นายชาติชาย ฌ เชียงใหม่ กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. และประธานอนุกรรมการประชาสัมพันธ์และสำรวจความคิดเห็นของประชาชน กล่าวว่า คณะอนุกรรมการพิจารณาการศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. มีความเห็นว่าแม้จะได้ดำเนินการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนทั้งสภาเรียบร้อยแล้ว แต่ก่อนส่งสรุปผลการพิจารณาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา ให้คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญดำเนินการต่อไป ควรจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้เสียเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา อีกครั้งหนึ่ง เพื่อให้สอดคล้องกับกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องก่อนการตรากฎหมายตามร่างรัฐธรรมนูญมาตรา ๗๗ ดังนั้น หากคณะอนุกรรมการพิจารณาการศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ คณะใดประสงค์จะจัดโครงการสัมมนารับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้เสียเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับต่าง ๆ ก่อนส่งสรุปผลการพิจารณาการศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้น ให้คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญพิจารณาสามารถประสานมายังคณะอนุกรรมการประชาสัมพันธ์และสำรวจความคิดเห็นของประชาชนให้ช่วยดำเนินการจัดโครงการสัมมนาได้

นายธิตินันท์ เชื้อบุญชัย กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาการศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน พ.ศ. รายงานต่อที่ประชุมว่า คณะอนุกรรมการจะดำเนินการจัดโครงการสัมมนารับฟังความคิดเห็นของประชาชนต่อร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน โดยคาดว่าจะดำเนินการสัมมนาได้ในช่วงต้นเดือนพฤษภาคม ๒๕๖๐

นายชาติชาย ฌ เชียงใหม่ กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการประชาสัมพันธ์และสำรวจความคิดเห็นของประชาชน กล่าวเพิ่มเติมว่า คณะอนุกรรมการจะจัดโครงการสัมมนารับฟังความคิดเห็นของประชาชนต่อร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน ในวันพุธ ที่ ๓ พฤษภาคม ๒๕๖๐

นายสุพจน์ ไช้มุกต์ รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง กล่าวว่า ควรให้โฆษกกรรมการร่างรัฐธรรมนูญแจ้งให้สื่อมวลชนทราบว่า คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญได้จัดให้มีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนต่อร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับต่าง ๆ ก่อนการประกาศใช้บังคับเป็นกฎหมายแล้ว เพื่อให้สอดคล้องกับบทบัญญัติในร่างรัฐธรรมนูญ มาตรา ๗๗

นายธิตินันท์ เชื้อบุญชัย กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาการศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน พ.ศ. กล่าวว่า คณะอนุกรรมการเตรียมดำเนินการตั้งคำถามเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน

พ.ศ. ในเว็บไซต์ของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นต่อร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง กล่าวว่า การตั้งคำถามให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับต่าง ๆ ในเว็บไซต์ของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ควรกำหนดประเด็นคำถามให้ชัดเจน เพื่อเป็นแนวทางให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นได้ตรงประเด็นมากยิ่งขึ้น

นายอุดม รัฐอมฤต โฆษกกรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. รายงานต่อที่ประชุมว่า ขณะนี้คณะอนุกรรมการได้พิจารณาบทบัญญัติในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง เป็นครั้งที่สอง โดยหลังจากการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและข้อสังเกตจากคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญแล้ว คณะอนุกรรมการอยู่ระหว่างการสรุปประเด็นความเห็น เพื่อนำมาใช้ประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ทั้งนี้ มีข้อสังเกตว่า คณะกรรมการควรจัดทำเอกสารสรุปที่ชัดเจนเกี่ยวกับกระบวนการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญแต่ละฉบับ รวมทั้งเอกสารทั้งหมดที่คณะกรรมการใช้ประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ เช่น ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่องค์กรผู้รักษาการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญแต่ละฉบับเสนอให้คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญพิจารณา ตลอดจนเหตุผลของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญในการแก้ไขเพิ่มเติมร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนั้น ๆ เพื่ออำนวยความสะดวกในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญในชั้นสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. รายงานต่อที่ประชุมว่า คณะอนุกรรมการได้พิจารณาหลักการของบทบัญญัติในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ไปแล้วจำนวนประมาณยี่สิบมาตรา โดยมีประเด็นปัญหาในบทบัญญัติที่เกี่ยวกับการเรียกประชุมรัฐสภาเมื่อมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้รับเลือกตั้งถึงร้อยละเก้าสิบห้าของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมด และบทบัญญัติเกี่ยวกับการคำนวณจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของแต่ละพรรคการเมืองพึงได้รับตามร่างรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๓ ซึ่งมีปัญหาว่าจะกำหนดรูปแบบและวิธีการคำนวณอย่างไร ทั้งนี้ คณะอนุกรรมการได้เชิญผู้แทนจากสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งมาเสนอรูปแบบและวิธีการคำนวณ ซึ่งคณะอนุกรรมการเห็นว่าควรใช้จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ได้รับเลือกจำนวนไม่น้อยกว่าร้อยละเก้าสิบห้าของเขตเลือกตั้งเป็นหลักในการคำนวณจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของแต่ละพรรคการเมืองพึงได้รับ อย่างไรก็ตาม การคำนวณรูปแบบดังกล่าวอาจไม่สะท้อนจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของแต่ละพรรคการเมืองพึงได้รับอย่างแท้จริง ซึ่งคณะอนุกรรมการจะได้หารือในที่ประชุมคณะอนุกรรมการเพื่อหาข้อยุติต่อไป นอกจากนี้ ยังมีประเด็นการลงคะแนนเลือกตั้งโดยวิธีการอื่นนอกจากการใช้บัตรเลือกตั้งซึ่งหมายถึงการใช้เครื่องลงคะแนนแบบอิเล็กทรอนิกส์ ทั้งนี้ บทบัญญัติในร่างรัฐธรรมนูญได้กำหนดให้การลงคะแนนโดยวิธีการอื่นให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด ทำให้ไม่มีกรอบในการพิจารณาที่ชัดเจน คณะอนุกรรมการจึงมอบหมายให้ผู้แทนจากสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งยกร่างบทบัญญัติเกี่ยวกับการลงคะแนนโดยวิธีการอื่นเสนอให้คณะอนุกรรมการพิจารณา ซึ่งผู้แทนจาก

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งจะนำเสนอร่างบทบัญญัติดังกล่าวในการประชุมคณะกรรมการครั้งต่อไป

นางจุรี วิจิตรวาทการ กรรมการ กล่าวว่่า แบบประเมินความพึงพอใจซึ่งเป็นการสอบถามคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ และคณะกรรมการ ในแง่มุมด้านวิธีการวิจัยประเด็นคำถามในตอนหนึ่งเป็นการสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบประเมินเกี่ยวกับเพศ อายุ ระดับการศึกษาของผู้ให้ข้อมูล คณะผู้จัดทำต้องการทราบข้อมูลประเภทนี้เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ใด เนื่องจากในคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญมีผู้หญิงเพียงสองคน การระบุระดับการศึกษาก็สามารถประเมินได้ว่าผู้ตอบแบบประเมินเป็นผู้ใด หากคณะผู้จัดทำต้องการทราบความคิดเห็น ควรตั้งประเด็นคำถามที่มีลักษณะเป็นคำถามเปิดกว้างเพื่อให้ผู้ตอบแบบประเมินได้แสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่ จึงไม่ควรกำหนดแบบประเมินในลักษณะนี้ เนื่องจากเมื่อกรอกข้อมูลในแบบประเมินแล้วจะสามารถทราบข้อมูลได้ว่าผู้ตอบแบบประเมินเป็นผู้ใดซึ่งผิดหลักวิชาการ

นายอรุณ ลายผ่องแผ้ว ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า แบบประเมินความพึงพอใจสอบถามกลุ่มเป้าหมายสองกลุ่มคือ กลุ่มที่หนึ่งคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ และกลุ่มที่สองคณะกรรมการ ซึ่งในคณะกรรมการจะมีสัดส่วนจากบุคคลภายนอกด้วย คณะผู้จัดทำจึงต้องทราบข้อมูลเกี่ยวกับเพศ อายุ และระดับการศึกษาเพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการประเมินผล นอกจากนี้ ในคู่มือการจัดทำแบบประเมินความพึงพอใจซึ่งกำหนดโดยคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการองค์กรตามแนวทาง PMQA ของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ได้กำหนดประเด็นคำถามทั้งในส่วนที่พึงพอใจและไม่พึงพอใจ

ประธานกรรมการสอบถามว่า ในแบบประเมินความพึงพอใจ หน่วยงานใดเป็นผู้กำหนดรูปแบบของประเด็นคำถาม

นายอรุณ ลายผ่องแผ้ว ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า คณะกรรมการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการองค์กรตามแนวทาง PMQA ของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้กำหนดคู่มือการจัดทำแบบประเมินความพึงพอใจ

ประธานกรรมการกล่าวว่า การออกแบบประเมินความพึงพอใจ คณะผู้จัดทำควรศึกษาข้อมูลให้ชัดเจนก่อนจะนำแบบประเมินความพึงพอใจไปใช้ประโยชน์ในด้านใด ทั้งนี้ รูปแบบประเด็นคำถามที่กำหนดในแบบประเมินเป็นรูปแบบเดียวกับแบบประเมินของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) ซึ่งอาจไม่เหมาะสมกับการนำมาใช้สอบถามเพื่อประเมินความพึงพอใจของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ อย่างไรก็ตาม ลักษณะคำถามที่ควรสอบถามคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ ควรตั้งประเด็นคำถามว่า คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญเห็นว่าควรปรับปรุงการทำงานของฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญอย่างไรบ้าง ซึ่งเป็นประเด็นคำถามที่คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญสามารถให้คำแนะนำเพื่อนำไปสู่การปรับปรุงการดำเนินงานของฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญว่าควรปรับปรุงในเรื่องใดบ้าง ไม่ควรตั้งประเด็นคำถามว่าคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญมีความพึงพอใจ หรือไม่พึงพอใจต่อการปฏิบัติงานของฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญอย่างไร เนื่องจากวัฒนธรรมของสังคมไทยแม้จะไม่พึงพอใจ แต่ในการตอบแบบประเมินก็ต้องตอบว่าพึงพอใจ เพื่อมิให้ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญได้รับผลกระทบ ซึ่งการกระทำที่ทำให้คณะกรรมการไม่พึงพอใจนั้นอาจเกิดจากกฎเกณฑ์ที่ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญจะต้องยึดถือปฏิบัติ จนทำให้การปฏิบัติงานสนับสนุนภารกิจของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญในบางเรื่องไม่อาจเป็นไปตามความต้องการหรือความมุ่งหมายของคณะกรรมการ

จากนั้น ที่ประชุมคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง ต่อเนื่องจากการประชุมครั้งที่ผ่านมา โดยเริ่มพิจารณาตั้งแต่ร่างมาตรา ๒๐ เป็นต้นไป สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

หมวด ๒ การดำเนินกิจกรรมของพรรคการเมือง

“หมวด ๒

การดำเนินกิจกรรมของพรรคการเมือง

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบชื่อหมวด ๒ การดำเนินกิจกรรมของพรรคการเมือง โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๒๐

“มาตรา ๒๐ ให้พรรคการเมืองที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองแล้วเป็นนิติบุคคล มีวัตถุประสงค์เพื่อดำเนินกิจกรรมทางการเมืองตามหลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และเพื่อส่งสมาชิกหรือบุคคลซึ่งมีความรู้ความสามารถ ชื่อสัตย์สุจริต และมีคุณธรรมจริยธรรมเข้าสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือเพื่อแต่งตั้งเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

พรรคการเมืองต้องไม่ดำเนินการอันมีลักษณะเป็นการแสวงหากำไรมาแบ่งปันกัน”

ประเด็นการพิจารณา

นายปกรณ์ นิลประพันธ์ เลขาธิการกรรมการ คนที่หนึ่ง ชี้แจงว่า ในการจัดสัมมนาเพื่อรับฟังความคิดเห็นของประชาชนต่อร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง มีผู้แทนพรรคการเมืองเสนอความเห็น ว่า กรณีพรรคการเมืองไม่ส่งสมาชิกลงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แต่ส่งสมาชิกลงสมัครรับเลือกตั้งเฉพาะการเมืองระดับท้องถิ่น จะถือว่ามีสถานะเป็นพรรคการเมืองหรือไม่ ซึ่งในประเด็นนี้คณะกรรมการได้เคยมีการพิจารณาและมีข้อยุติแล้วว่า พรรคการเมืองที่จะมีสถานะเป็นพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองนั้น พรรคการเมืองจะต้องส่งสมาชิกลงสมัครรับเลือกตั้งระดับประเทศคือการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเท่านั้น ไม่รวมถึงการส่งสมาชิกลงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น แต่หากจัดตั้งในรูปกลุ่มการเมืองที่ไม่มีสถานะเป็นพรรคการเมือง สามารถส่งสมาชิกลงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นได้

ประธานกรรมการสอบถามว่า ควรระบุวัตถุประสงค์ของพรรคการเมืองในเรื่องการส่งสมาชิกหรือบุคคลซึ่งมีความรู้ความสามารถ ชื่อสัตย์สุจริต และมีคุณธรรมจริยธรรมเข้าสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือเพื่อแต่งตั้งเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองไว้ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองหรือไม่

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง เลขาธิการกรรมการ คนที่สอง ในฐานะประธานอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ ได้บัญญัติวัตถุประสงค์ของพรรคการเมืองไว้ในนิยามคำว่า “พรรคการเมือง” หมายความว่า คณะบุคคลที่

รวมกันจัดตั้งเป็นพรรคการเมือง โดยได้รับการจัดแจ้งการจัดตั้งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ เพื่อสร้างเจตนารมณ์ทางการเมืองของประชาชนตามวิถีทางการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยมุ่งที่จะส่งสมาชิกเข้าสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และมีการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองอย่างต่อเนื่อง

ประธานกรรมการกล่าวว่า การส่งสมาชิกลงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือเพื่อแต่งตั้งเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ไม่ใช่วัตถุประสงค์ของพรรคการเมือง หากในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง บัญญัติบังคับว่าพรรคการเมืองจะต้องส่งสมาชิกลงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคการเมืองก็มีหน้าที่ที่จะต้องส่งสมาชิกลงสมัครรับเลือกตั้ง หากพรรคการเมืองไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ อาจมีผลให้พรรคการเมืองต้องสิ้นสภาพความเป็นพรรคการเมือง ดังนั้น คณะกรรมการควรพิจารณาว่ามีความจำเป็นหรือไม่ที่บังคับให้พรรคการเมืองต้องส่งสมาชิกลงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง เลขาธิการกรรมการ คนที่สอง ในฐานะประธานอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า ในร่างรัฐธรรมนูญกำหนดคุณสมบัติของบุคคลที่จะลงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไว้ว่า ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องสังกัดพรรคการเมือง ส่วนการเลือกตั้งระดับอื่น เช่น การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น เป็นต้น หากจะบังคับว่าผู้สมัครรับเลือกตั้งต้องสังกัดพรรคการเมือง ต้องระบุไว้ในกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น โดยกำหนดให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งต้องสังกัดพรรคการเมือง

ประธานกรรมการกล่าวว่า วัตถุประสงค์หลักของพรรคการเมืองคือการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองตามหลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ส่วนพรรคการเมืองจะดำเนินกิจกรรมทางการเมืองในเรื่องต่างๆ เช่น การส่งสมาชิกลงสมัครรับเลือกตั้งทั้งการเลือกตั้งระดับชาติ หรือการเลือกตั้งท้องถิ่น เป็นต้น พรรคการเมืองก็ย่อมมีสถานะเป็นพรรคการเมือง แต่จะต้องอยู่บนหลักการพื้นฐานว่าพรรคการเมืองต้องดำเนินกิจกรรมทางการเมืองภายใต้วัตถุประสงค์เพื่อดำเนินกิจกรรมทางการเมืองตามหลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หากพรรคการเมืองใดไม่มีความพร้อมที่จะส่งสมาชิกลงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แต่มีความพร้อมที่จะส่งสมาชิกลงสมัครรับเลือกตั้งระดับท้องถิ่นก็สามารถดำเนินการได้ แต่พรรคการเมืองนั้นจะไม่ได้รับเงินสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง

ที่ประชุมสอบถามและแสดงความเห็น ดังนี้

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า ในร่างมาตรา ๘๔ (๕) ของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ กำหนดว่าพรรคการเมืองใดไม่ส่งสมาชิกลงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในการเลือกตั้งทั่วไปสองครั้งติดต่อกัน หรือเป็นเวลาแปดปีติดต่อกันสุดแต่ระยะเวลาใดจะยาวกว่ากัน ให้พรรคการเมืองนั้นสิ้นสภาพความเป็นพรรคการเมือง

ประธานกรรมการกล่าวว่า การจัดตั้งพรรคการเมืองและได้รับการยอมรับในอุดมการณ์ทางการเมืองของพรรคการเมือง อาจต้องใช้เวลาในการดำเนินการเพื่อให้ประชาชนยอมรับอุดมการณ์ทางการเมืองและสมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมือง หรือลงคะแนนเลือกตั้งสมาชิกพรรคการเมืองที่ลงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

- มีกรรมการสอบถามว่า เพื่อให้พรรคการเมืองที่จัดตั้งขึ้นใหม่มีเวลาในการสร้างความน่าเชื่อถือในเรื่องอุดมการณ์ทางการเมือง อาจต้องใช้เวลาในการดำเนินการ พรรคการเมืองอาจยังไม่พร้อมที่จะส่ง

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้รับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ ทั้งนี้ ต้องปรับปรุงแก้ไขกรอบระยะเวลาในร่างมาตรา ๘๔ (๕) หรือไม่

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง เลขาธิการกรรมการ คนที่สอง ในฐานะประธานอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า เรื่องระยะเวลาการสิ้นสุดสภาพความเป็นพรรคการเมืองจากกรณีการไม่ส่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในการเลือกตั้งทั่วไปสองครั้งติดต่อกัน ในร่างรัฐธรรมนูญไม่มีบทบัญญัติบังคับว่าพรรคการเมืองจะต้องส่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือหากพรรคการเมืองใดไม่ส่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรรับเลือกตั้งสองครั้งติดต่อกันให้สิ้นสุดสภาพความเป็นพรรคการเมือง ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ บัญญัติไว้แต่เพียงว่าเมื่อพรรคการเมืองจัดตั้งเป็นพรรคการเมืองแล้วให้มีสภาพเป็นนิติบุคคลแยกพรรคการเมืองออกจากผู้ริเริ่มจัดตั้งพรรคการเมือง

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า พรรคการเมืองของต่างประเทศไม่จำเป็นต้องเขียนวัตถุประสงค์ของพรรคการเมืองไว้ในกฎหมาย แต่สำหรับประเทศไทยยังมีความจำเป็นที่จะต้องบัญญัติวัตถุประสงค์ของพรรคการเมืองไว้ในกฎหมาย เนื่องจากข้อมูลปัจจุบันพบว่าพรรคการเมืองหลายพรรคที่จดทะเบียน แต่ไม่มีการดำเนินกิจกรรมทางการเมือง หรือส่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แต่เป็นการจัดตั้งพรรคการเมืองเพื่อหวังประโยชน์จากเงินกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง

ประธานกรรมการกล่าวว่า วัตถุประสงค์การดำเนินกิจกรรมทางการเมืองของพรรคการเมืองจะต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมมากที่สุด ซึ่งเป็นไปตามความมุ่งหมายของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญในการกำหนดจำนวนผู้ริเริ่มจัดตั้งพรรคการเมืองว่าจะต้องมีคณะผู้ริเริ่มจัดตั้งพรรคการเมืองจำนวนไม่น้อยกว่าห้าร้อยคนเพื่อให้การดำเนินการของพรรคการเมืองเป็นการดำเนินการของคณะบุคคลที่มีจำนวนมากพอสมควร ไม่ใช่ดำเนินกิจกรรมทางการเมืองโดยบุคคลเพียงสิบห้าคนดังเช่นการจัดตั้งพรรคการเมืองในอดีต ส่วนประเด็นหลักการในเรื่องพรรคการเมืองใดไม่ส่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสองครั้งติดต่อกัน ให้มีผลเป็นการสิ้นสุดสภาพความเป็นพรรคการเมืองนั้น สามารถบัญญัติเป็นเงื่อนไขไว้ในกฎหมายได้ แต่เงื่อนไขนั้นไม่ถือเป็นวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งพรรคการเมือง ทั้งนี้ การบัญญัติหลักการในร่างมาตรา ๒๐ ในลักษณะดังกล่าวอาจเกิดปัญหาในทางปฏิบัติ กรณีที่พรรคการเมืองขอจัดตั้งพรรคการเมือง โดยมีวัตถุประสงค์อื่นนอกเหนือจากการส่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งพรรคการเมืองสามารถดำเนินการได้โดยไม่ขัดต่อการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขและกฎหมาย เช่น พรรคการเมืองพรรคหนึ่งมีวัตถุประสงค์ดำเนินกิจกรรมทางการเมืองเพื่อให้ความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หรือเผยแพร่กระบวนการประชาธิปไตย เพื่อให้ประชาชนมีความรู้อย่างแท้จริงถึงโทษของการกระทำทุจริต เป็นต้น

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง เลขาธิการกรรมการ คนที่สอง ในฐานะประธานอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า การส่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ถือเป็นกิจกรรมของพรรคการเมืองซึ่งไม่ใช่วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งพรรคการเมือง ดังนั้น หลักการในร่างมาตรา ๒๐ ในเรื่องการส่งสมาชิกหรือบุคคลซึ่งมีความรู้ความสามารถ ซื่อสัตย์สุจริต และมีคุณธรรมจริยธรรมเข้าสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือเพื่อแต่งตั้งเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง เป็นการนำกิจกรรมของพรรคการเมืองมาบัญญัติเป็นวัตถุประสงค์ของพรรคการเมือง

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า หากพรรคการเมืองมีการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองอย่างต่อเนื่อง และมีผลงานในการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองเป็นที่ประจักษ์ แม้พรรคการเมืองนั้นยังไม่พร้อมที่จะส่งสมาชิกลงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ควรพิจารณาที่เจตนารมณ์ของพรรคการเมืองเป็นหลัก เพื่อเปิดโอกาสให้พรรคการเมืองขนาดเล็ก หรือพรรคการเมืองที่จดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองใหม่ได้มีโอกาสพัฒนาพรรคการเมือง หรือดำเนินกิจกรรมทางการเมืองตามอุดมการณ์ของพรรคการเมืองนั้น ๆ ซึ่งต้องใช้เวลาในการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองเพื่อสร้างการยอมรับในสังคม

ประธานกรรมการสอบถามว่า กรณีจัดตั้งพรรคการเมืองโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบว่าคุณค่าที่พรรคการเมืองส่งลงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในแต่ละเขตเลือกตั้ง เป็นบุคคลที่มีประวัติเหมาะสมหรือไม่ หรือเป็นบุคคลที่สมควรได้รับการเลือกตั้งหรือไม่ เพื่อนำเสนอข้อมูลให้แก่ประชาชนประกอบการตัดสินใจลงคะแนนไม่เลือกผู้สมัครรายใดในเขตเลือกตั้งนั้น เพื่อให้พรรคการเมืองเปลี่ยนตัวผู้สมัครรับเลือกตั้งใหม่ จะสามารถดำเนินการได้หรือไม่

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า การดำเนินการในลักษณะดังกล่าว ควรเป็นการดำเนินการของกลุ่มการเมือง เนื่องจากนิยามของคำว่า “พรรคการเมือง” ทั้งในประเทศไทยและในต่างประเทศจะบัญญัติลักษณะเดียวกันว่า พรรคการเมืองคือองค์กรกลุ่มที่เข้าดำเนินกิจกรรมทางการเมืองเพื่อแข่งขันกับกลุ่มการเมืองอื่นที่มีความคิดทางการเมืองแตกต่างกัน เพื่อให้ได้มาซึ่งการสนับสนุนจากประชาชน โดยจุดประสงค์ของการแข่งขันทางการเมืองเพื่อมีอำนาจในการจัดตั้งรัฐบาล และได้สิทธิในการบริหารปกครองประเทศ

- นิยามพรรคการเมืองดังกล่าวเป็นนิยามเก่าอาจไม่สอดคล้องกับแนวคิดการจัดตั้งพรรคการเมืองในปัจจุบัน เนื่องจากคนรุ่นใหม่สนใจที่จะเข้ามามีบทบาททางการเมืองมากขึ้น ซึ่งกลุ่มการเมืองบางกลุ่มดำเนินกิจกรรมทางการเมืองอย่างต่อเนื่อง แต่ไม่มีวัตถุประสงค์ที่จะส่งสมาชิกลงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ดังนั้น การดำเนินการของกลุ่มการเมือง หรือพรรคการเมือง จึงมีลักษณะการดำเนินกิจกรรมอย่างเดียวกัน เพียงแต่กลุ่มการเมืองยังไม่มีจดทะเบียนเป็นพรรคการเมืองเท่านั้น

- ในต่างประเทศการรวมกันของคณะบุคคลในลักษณะเป็นกลุ่มการเมืองเพื่อติดตามการดำเนินการของพรรคการเมือง หรือกลุ่มการเมืองบางกลุ่มดำเนินกิจกรรมทางการเมืองในลักษณะให้ความรู้แก่ประชาชน ซึ่งโดยทั่วไปไม่ถือว่ากลุ่มการเมืองลักษณะดังกล่าวเป็นพรรคการเมือง เช่น กลุ่มเอ็นจีโอของสาธารณรัฐเกาหลีที่ดำเนินการในเรื่องการให้ความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้สมัครรับเลือกตั้งเพื่อเป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจของประชาชนในการลงคะแนนเลือกตั้ง เป็นต้น อย่างไรก็ตาม พรรคการเมืองเป็นองค์กรกลุ่มเฉพาะที่จัดตั้งขึ้นเพื่อดำเนินกิจกรรมทางการเมือง มีวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งพรรคการเมืองก็เพื่อแข่งขันทางการเมืองกับพรรคการเมืองอื่นเพื่อเข้าไปสู่อำนาจรัฐ หากพรรคการเมืองไม่มีวัตถุประสงค์ที่จะแข่งขันทางการเมืองเพื่อเข้าไปสู่อำนาจรัฐ อาจดำเนินการในรูปของกลุ่มการเมืองก็ได้

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมความในวรรคหนึ่ง เป็นดังนี้ “ให้พรรคการเมืองที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองแล้วเป็นนิติบุคคล มีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อดำเนินกิจกรรมทางการเมืองตามหลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และเพื่อส่ง **สมาชิกหรือบุคคลซึ่งมีคุณสมบัติตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ หรือมีคุณสมบัติตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ** ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือเพื่อแต่งตั้งเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง”

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ ในมาตรา ๔ ได้กำหนดบทนิยามคำว่า “พรรคการเมือง” ไว้ แต่ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองไม่ได้กำหนดบทนิยามคำว่า “พรรคการเมือง” แต่อย่างใด

- ความว่า “และเพื่อส่งผู้สมัครรับเลือกตั้ง” ในวรรคหนึ่งที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติม หมายความว่า พรรคการเมืองสามารถส่งสมาชิกลงสมัครรับเลือกสมาชิกวุฒิสภา ใช่หรือไม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า คุณสมบัติของผู้สมัครรับเลือกสมาชิกวุฒิสภา ในร่างรัฐธรรมนูญบัญญัติ คุณสมบัติของผู้สมัครเข้ารับ การเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภาว่าจะต้องไม่สังกัดพรรคการเมือง และพรรคการเมืองไม่สามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในการเลือกสมาชิกวุฒิสภาไม่ว่าทางใดก็ตาม หากพรรคการเมืองใดเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องกับการเลือกสมาชิกวุฒิสภาไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อมต้องถูกยุบพรรคการเมือง

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า “สมาชิกหรือบุคคลซึ่งมีความรู้ความสามารถ ซื่อสัตย์สุจริต และมีคุณธรรมจริยธรรมเข้าสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือเพื่อแต่งตั้งเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง” ในวรรคหนึ่งที่ตัดออกนั้น เป็นบทบัญญัติเพื่อบังคับให้พรรคการเมืองจะต้องพิจารณาส่งบุคคลเพื่อลงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือเพื่อแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ซึ่งพรรคการเมืองจะต้องพิจารณาจากบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ ซื่อสัตย์สุจริต และมีคุณธรรมจริยธรรม ดังนั้น การตัดความดังกล่าวออก หมายความว่าในการคัดเลือกบุคคลเพื่อลงสมัครรับเลือกตั้ง พรรคการเมืองไม่ต้องคำนึงถึงเรื่องดังกล่าวในการส่งสมาชิกลงสมัครรับเลือกตั้ง ใช่หรือไม่

- คำว่า “เพื่อส่งผู้สมัครรับเลือกตั้ง” ในวรรคหนึ่งที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติม หมายถึงการเลือกตั้งทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น ใช่หรือไม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า ประเด็นที่ต้องพิจารณาหลักการที่ควรบัญญัติในร่างมาตรา ๒๐ คือ พรรคการเมืองสามารถส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นได้หรือไม่ ส่วนการบัญญัติคำว่า “สมาชิกหรือบุคคลซึ่งมีความรู้ความสามารถ ซื่อสัตย์สุจริต และมีคุณธรรมจริยธรรมเข้าสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือเพื่อแต่งตั้งเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง” โดยบัญญัติเป็นวัตถุประสงค์ของพรรคการเมือง อาจเกิดปัญหาทางปฏิบัติได้กรณีที่พรรคการเมืองส่งผู้สมัครรับเลือกตั้ง ซึ่งเป็นบุคคลที่ไม่มีความซื่อสัตย์สุจริต การใดที่ผู้ขึ้นกระทำการถือว่าไม่มีผลผูกพันพรรคการเมือง เนื่องจากเป็นการส่งบุคคลที่ไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของพรรคการเมือง ดังนั้น ในหลักการของร่างมาตรา ๒๐ จะต้องไม่บัญญัติเงื่อนไขที่เป็นการผูกมัดจนไม่สามารถดำเนินการใดได้ ส่วนคำว่า “เพื่อส่งผู้สมัครรับเลือกตั้ง” พรรคการเมืองสามารถส่งสมาชิกลงสมัครรับเลือกตั้งได้ทั้งในระดับประเทศและระดับท้องถิ่น เฉพาะที่เป็นการเลือกตั้งเท่านั้น ส่วนการเลือก เช่น การเลือกสมาชิกวุฒิสภา หรือการเลือกผู้ดำรงตำแหน่งอื่น เป็นต้น พรรคการเมืองไม่สามารถส่งสมาชิกลงสมัครรับเลือกตั้งได้ อย่างไรก็ตาม หากต้องการบังคับให้พรรคการเมืองจะต้องพิจารณาคัดเลือกสมาชิกในการลงสมัครรับเลือกตั้ง โดยต้องเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ ซื่อสัตย์สุจริต และมีคุณธรรมจริยธรรมเพื่อสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองอื่น ก็สามารถบัญญัติหลักการไว้ในขั้นตอนการส่งสมาชิกลงสมัครรับเลือกตั้งได้ โดยกำหนดให้พรรคการเมืองจะต้องคำนึงถึงเรื่องการมีความรู้ความสามารถ ซื่อสัตย์สุจริต และมีคุณธรรมจริยธรรมประกอบด้วย

- มีกรรมการสอบถามว่า ความมุ่งหมายของวรรคหนึ่งที่แก้ไขเพิ่มเติม ต้องการให้พรรคการเมืองส่งสมาชิกลงสมัครรับเลือกตั้งในระดับท้องถิ่นได้ด้วย ใช่หรือไม่

- ในต่างประเทศ เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา เป็นต้น การเลือกตั้งท้องถิ่นกฎหมายบังคับว่าผู้สมัครรับเลือกตั้งจะต้องไม่สังกัดพรรคการเมือง เนื่องจากไม่ต้องการให้การเมืองระดับท้องถิ่นเชื่อมโยงสัมพันธ์กับการเมืองระดับประเทศ

ประธานกรรมการกล่าวว่า ปัจจุบันการเมืองท้องถิ่นของประเทศไทย ผู้สมัครรับเลือกตั้งส่วนใหญ่เป็นสมาชิกพรรคการเมือง การบัญญัติกฎหมายห้ามมิให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นต้องไม่สังกัดพรรคการเมือง อาจกระทำได้ยากและเป็นการขัดต่อหลักสิทธิเสรีภาพของบุคคลตามที่รัฐธรรมนูญให้การรับรอง

- มีกรรมการสอบถามว่า พรรคการเมืองมีฐานะเป็นนิติบุคคลที่ดำเนินกิจกรรมในฐานะที่เป็นบุคคลในเชิงบริหารอื่นๆ ด้วย เช่น การบริหารกิจการโรงแรม หรือสถานที่พักตากอากาศหรือการบริหารกิจการภายในของพรรคการเมือง เป็นต้น หากพรรคการเมืองต้องทำนิติกรรมสัญญา จะถือว่าเป็นการดำเนินกิจกรรมที่ต้องเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งพรรคการเมืองด้วยหรือไม่

- คำว่า “เพื่อส่งผู้สมัครรับเลือกตั้ง” ในวรรคหนึ่งที่แก้ไขเพิ่มเติม หมายความว่ารวมถึงการเลือกตั้งในสถาบันการศึกษาด้วยหรือไม่ เช่น การเลือกตั้งอธิการบดี หรือการเลือกตั้งประธานนักศึกษา เป็นต้น

- มาตรา ๑๐ (๑๑) ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ กำหนดว่า ข้อบังคับพรรคการเมืองจะต้องประกอบด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการเลือกสมาชิกเพื่อส่งเข้าสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งและแบบบัญชีรายชื่อ ซึ่งเป็นการกำหนดหลักการห้ามมิให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่นสังกัดพรรคการเมือง ซึ่งบัญญัติแตกต่างจากบทบัญญัติในร่างมาตรา ๒๐ ที่มีได้กำหนดหลักการในลักษณะดังกล่าวไว้

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง เลขาธิการกรรมการ คนที่สอง ในฐานะประธานอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า ในบทนิยามคำว่า “พรรคการเมือง” ที่บัญญัติในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ บัญญัติว่า “พรรคการเมือง” หมายความว่า คณะบุคคลที่ร่วมกันจัดตั้งเป็นพรรคการเมือง โดยได้รับการจัดตั้งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ เพื่อสร้างเจตนารมณ์ทางการเมืองของประชาชนตามวิถีทางการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยมุ่งที่จะส่งสมาชิกเข้าสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และมีการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองอย่างต่อเนื่อง

ประธานกรรมการกล่าวว่า ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ ไม่มีบทบัญญัติใดห้ามพรรคการเมืองส่งสมาชิกลงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

- มีกรรมการสอบถามว่า บทบัญญัติในวรรคหนึ่งที่แก้ไขเพิ่มเติมจะกระทบต่อบทนิยามคำว่า “เขตเลือกตั้ง” ในร่างมาตรา ๔ หรือไม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า บทบัญญัติในวรรคหนึ่งที่แก้ไขเพิ่มเติมไม่กระทบต่อบทนิยามคำว่า “เขตเลือกตั้ง” ในร่างมาตรา ๔ เนื่องจากหลักการที่บัญญัติในร่างมาตรา ๒๐ เป็นหลักการที่ว่าด้วยวัตถุประสงค์ของพรรคการเมือง ส่วนพรรคการเมืองจะส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งในระดับใดก็เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งในระดับนั้น เช่น ในกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น หากกำหนดว่าผู้สมัครรับเลือกตั้งต้องไม่สังกัดพรรคการเมือง บุคคลที่จะลงสมัครรับเลือกตั้งก็จะต้องไม่สังกัดพรรคการเมือง เป็นต้น

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า บทบัญญัติในวรรคหนึ่งที่แก้ไขเพิ่มเติมเป็นบทบัญญัติที่ใช้บังคับกับการเลือกตั้งทุกประเภท แต่เฉพาะการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร การเลือกสมาชิกวุฒิสภา และการออกเสียงประชามติเท่านั้นที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

- หากพรรคการเมืองส่งสมาชิกลงสมัครรับเลือกตั้งนายกสโมสรนักศึกษา โดยมีนโยบายที่จะส่งสมาชิกลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นนายกสโมสรนักศึกษาของสถาบันการศึกษาทุกแห่ง นโยบายของพรรคการเมืองลักษณะดังกล่าวสามารถกระทำได้หรือไม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า เป็นเรื่องภายในของมหาวิทยาลัยที่ต้องกำหนดในข้อบังคับของมหาวิทยาลัยให้ชัดเจนว่าหลักเกณฑ์การลงสมัครรับเลือกตั้งนายกสโมสรนักศึกษา ผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งนายกสโมสรนักศึกษาจะต้องเป็นนักศึกษา และไม่สังกัดพรรคการเมือง โดยคุณสมบัติของผู้สมัครก็ต้องเป็นไปตามเงื่อนไขที่กำหนดในข้อบังคับของมหาวิทยาลัยนั้น

- มีกรรมการสอบถามว่า ข้อบังคับของมหาวิทยาลัยมีสถานะทางกฎหมายต่ำกว่าพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ หากพรรคการเมืองอ้างหลักการที่บัญญัติในร่างมาตรา ๒๐ เพื่อส่งบุคคลลงสมัครรับเลือกตั้งนายกสโมสรนักศึกษา สามารถกระทำได้หรือไม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า หลักการที่บัญญัติในร่างมาตรา ๒๐ ไม่ได้ให้สิทธิแก่พรรคการเมืองในการส่งผู้สมัครรับเลือกตั้ง เป็นเพียงวัตถุประสงค์ของพรรคการเมืองในการส่งบุคคลเพื่อลงสมัครรับเลือกตั้งเท่านั้น แต่การส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งของพรรคการเมืองในแต่ละระดับว่าจะสามารถส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งได้หรือไม่ ขึ้นอยู่กับกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งนั้นๆ บัญญัติเงื่อนไขการสมัครรับเลือกตั้งไว้อย่างไร ก็ต้องเป็นไปตามเงื่อนไขนั้น

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า การเลือกตั้งนายกสโมสรนักศึกษาของสถาบันการศึกษาต่างๆ แต่ละมหาวิทยาลัยได้กำหนดเงื่อนไขการลงสมัครรับเลือกตั้งไว้อย่างชัดเจนเกี่ยวกับการห้ามมิให้พรรคการเมืองเข้ามาแทรกแซงการดำเนินกิจการภายในของมหาวิทยาลัย

ประธานกรรมการกล่าวว่า เหตุผลที่บัญญัติหลักการในวรรคหนึ่งที่แก้ไขเพิ่มเติม เป็นการบัญญัติหลักการในลักษณะที่ไม่เป็นการชี้้นำ แต่เป็นการบัญญัติหลักการแบบกว้างๆ หากการเลือกตั้งในระดับอื่นที่ไม่ใช่การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และการเลือกสมาชิกวุฒิสภา หากไม่ต้องการให้พรรคการเมืองเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง ให้บัญญัติข้อห้ามไว้ในกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งนั้น เช่น ห้ามพรรคการเมืองส่งสมาชิกลงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น ก็ไปบัญญัติข้อห้ามไว้ในกฎหมายว่าด้วยการนั้น เป็นต้น

- มีกรรมการสอบถามว่า หากบัญญัติในลักษณะเดียวกับที่บัญญัติในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ โดยกำหนดให้พรรคการเมืองส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งเฉพาะการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ได้หรือไม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า หากในอนาคตมีการเลือกตั้งอื่น เช่น การเลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นต้น พรรคการเมืองสามารถส่งสมาชิกลงสมัครรับเลือกตั้งได้หรือไม่ หากไม่กำหนดให้พรรคการเมืองสามารถส่งสมาชิกลงสมัครรับเลือกตั้งได้แล้วจะกำหนดให้องค์กรใดเป็นผู้ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้ง

นายธนาวุฒิ สังกข์ทอง เลขาธิการกรรมการ คนที่สอง ในฐานะประธานอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า ปัจจุบันไม่ได้มีการกำหนดห้ามพรรคการเมืองส่งสมาชิกลงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

ประธานกรรมการกล่าวว่า หากกำหนดให้พรรคการเมืองมีวัตถุประสงค์ในการส่งผู้สมัครลงรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเพียงอย่างเดียว จะทำให้พรรคการเมืองไม่สามารถส่งผู้สมัครลงรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่นได้ เพราะเป็นเรื่องนอกวัตถุประสงค์ของพรรคการเมือง หลักการสำคัญของร่างมาตรานี้ คือ พรรคการเมืองต้องมีวัตถุประสงค์เพื่อการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองตามหลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เพราะฉะนั้นหากมีการเลือกตั้งซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการปกครองในรูปแบบดังกล่าว พรรคการเมืองย่อมมีสิทธิส่งผู้สมัครลงรับเลือกตั้งได้ในทุกระดับได้

นายธนาวุฒิ สัจจทอง เลขานุการกรรมการ คนที่สอง ในฐานะประธานอนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า แม้ไม่มีการกำหนดให้พรรคการเมืองต้องส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งไว้ในร่างมาตรานี้ พรรคการเมืองก็สามารถส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งได้อยู่แล้ว เพราะการเลือกตั้งเป็นส่วนหนึ่งของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ทั้งนี้ เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายที่เกี่ยวกับการเลือกตั้ง

ประธานกรรมการกล่าวว่า ความในร่างมาตรานี้ควรกำหนดเรื่องการส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งไว้ด้วย เพื่อไม่ให้พรรคการเมืองดำเนินกิจกรรมทางการเมืองเพื่อส่งเสริมการปกครองในระบอบประชาธิปไตยเพียงอย่างเดียว โดยพรรคการเมืองต้องมีวัตถุประสงค์ในการเข้ามาเป็นตัวแทนของประชาชนเพื่อใช้อำนาจรัฐให้เป็นไปตามนโยบายของพรรคการเมืองนั้น ๆ

- มีกรรมการสอบถามว่า การดำเนินกิจกรรมทางการเมืองตามหลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขสำคัญกว่าการส่งผู้สมัครลงรับเลือกตั้งหรือไม่อย่างไร

ประธานกรรมการกล่าวว่า การดำเนินกิจกรรมทางการเมืองตามหลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขและการส่งผู้สมัครลงรับเลือกตั้งเป็นวัตถุประสงค์ที่สำคัญของพรรคการเมือง

นายธนาวุฒิ สัจจทอง เลขานุการกรรมการ คนที่สอง ในฐานะประธานอนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า การส่งผู้สมัครลงรับเลือกตั้งเป็นเรื่องสำคัญของพรรคการเมือง ทั้งนี้ หากพรรคการเมืองไม่ส่งสมาชิกลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในการเลือกตั้งทั่วไปสองครั้งติดต่อกันหรือเป็นเวลาแปดปีติดต่อกัน พรรคการเมืองนั้นก็สิ้นสภาพความเป็นพรรคการเมือง

นายปกรณ์ นิลประพันธ์ เลขานุการกรรมการ คนที่หนึ่ง ชี้แจงว่า กฎหมายเลือกตั้งของประเทศเยอรมนีกำหนดให้พรรคการเมืองต้องมีวัตถุประสงค์สองอย่าง คือ การดำเนินกิจกรรมทางการเมืองและการเข้าไปเป็นตัวแทนของประชาชนในการใช้อำนาจรัฐทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น

- มีกรรมการสอบถามว่า ประเทศใดบ้างที่กำหนดวัตถุประสงค์ของพรรคการเมืองไว้ในลักษณะใกล้เคียงกับประเทศไทย

ประธานกรรมการกล่าวว่า ที่ผ่านมาพรรคการเมืองในประเทศไทยเริ่มให้ความสำคัญกับการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นมากขึ้น จึงมีการส่งผู้สมัครซึ่งสังกัดพรรคการเมืองของตนลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่นเพิ่มขึ้น

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า การกำหนดไว้เฉพาะการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น อาจทำให้ความในร่างมาตรานี้ไม่ครอบคลุมถึงการเลือกตั้งประเภทอื่น ๆ ด้วย

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมความในร่างมาตรานี้ เป็นดังนี้

“มาตรา ๒๐ ให้พรรคการเมืองที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองแล้วเป็นนิติบุคคล มีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อดำเนินกิจกรรมทางการเมืองตามหลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และเพื่อส่ง สมาชิกหรือบุคคลซึ่งมีสิทธิสมัครลงสมัครรับเลือกตั้งผู้สมัครลงรับเลือกตั้งเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง สมาชิกหรือบุคคลซึ่งมีสิทธิสมัครลงรับเลือกตั้งเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

พรรคการเมืองต้องไม่ดำเนินกิจการอันมีลักษณะเป็นการแสวงหากำไรมาแบ่งปันกัน”
และกล่าวว่า ไม่แน่ว่าวันหนึ่งอธิการบดีอาจกลายเป็นตำแหน่งทางการเมือง ถ้าว่าตามนิยามที่เคยตีความคือ มาจากการเลือกตั้ง และมีวาระการดำรงตำแหน่ง

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า กฎหมายเลือกตั้งของประเทศฝรั่งเศสกำหนดให้พรรคการเมืองต้องมีวัตถุประสงค์ในการส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งด้วย แต่ไม่ได้กำหนดไว้ชัดเจนว่าต้องส่งผู้สมัครลงรับเลือกตั้งในการเลือกตั้งระดับใดบ้าง

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๒๐ เป็นดังนี้

“มาตรา ๒๐ ให้พรรคการเมืองที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองแล้วเป็นนิติบุคคล มีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อดำเนินกิจกรรมทางการเมืองตามหลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และเพื่อส่ง สมาชิกหรือบุคคลซึ่งมีสิทธิสมัครลงสมัครรับเลือกตั้งผู้สมัครลงรับเลือกตั้งเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง สมาชิกหรือบุคคลซึ่งมีสิทธิสมัครลงรับเลือกตั้งเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

พรรคการเมืองต้องไม่ดำเนินกิจการอันมีลักษณะเป็นการแสวงหากำไรมาแบ่งปันกัน”

มาตรา ๒๑

“มาตรา ๒๑ คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองประกอบด้วย หัวหน้าพรรคการเมือง เற்றுณีกฎพรรคการเมือง นายทะเบียนสมาชิก และกรรมการบริหารอื่นตามที่กำหนดในข้อบังคับ

พรรคการเมืองต้องมีคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินกิจกรรมของพรรคการเมืองให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ กฎหมาย นโยบายและข้อบังคับของพรรคการเมือง มติของที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมือง รวมตลอดทั้งระเบียบ ประกาศ และคำสั่งของคณะกรรมการ ซึ่งต้องกระทำด้วยความรอบคอบ ระมัดระวัง และซื่อสัตย์สุจริตเพื่อประโยชน์ของประเทศชาติและประชาชน และต้องให้สมาชิกมีส่วนร่วมและรับผิดชอบอย่างแท้จริงในการดำเนินกิจกรรมทางการเมือง และการคัดเลือกสมาชิกหรือบุคคลซึ่งมีความรู้ความสามารถ ซื่อสัตย์สุจริต และมีคุณธรรมจริยธรรม เข้าสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือเพื่อแต่งตั้งเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

กรรมการบริหารพรรคการเมืองต้องรับผิดชอบร่วมกันในบรรดามติของคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองและในการดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ กฎหมาย และข้อบังคับ รวมตลอดทั้งระเบียบ ประกาศ และคำสั่งของคณะกรรมการ เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าตนได้คัดค้านในที่ประชุมคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองโดยปรากฏหลักฐานการคัดค้านนั้นในรายงานการประชุมหรือได้ทำหนังสือคัดค้านยื่นต่อประธานในที่ประชุมภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่การประชุมนั้นสิ้นสุดลง

ให้หัวหน้าพรรคการเมืองเป็นผู้แทนของพรรคการเมืองในกิจการอันเกี่ยวกับบุคคลภายนอก
เพื่อการนี้ หัวหน้าพรรคการเมืองจะมอบหมายเป็นหนังสือให้เหรียญกษาปณ์พรรคการเมือง นายทะเบียนสมาชิก
หรือกรรมการบริหารอื่นของพรรคการเมืองคนหนึ่งหรือหลายคนเป็นผู้ทำการแทนก็ได้”

ประเด็นการพิจารณา

ประธานกรรมการกล่าวว่า รูปแบบการบัญญัติความในวรรคหนึ่งและวรรคสองควรจัดลำดับใหม่
ดังนั้น เสนอแก้ไขเพิ่มเติม ดังนี้

แก้ไขเพิ่มเติมความในวรรคหนึ่ง เป็นดังนี้ “พรรคการเมืองต้องมีคณะกรรมการบริหาร
พรรคการเมือง ประกอบด้วย หัวหน้าพรรค หัวหน้าพรรคการเมือง หัวหน้าพรรคการเมือง หัวหน้าพรรคการเมือง หัวหน้าพรรคการเมือง หัวหน้าพรรคการเมือง
และกรรมการบริหารอื่นตามที่กำหนดในข้อบังคับเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินกิจกรรมของพรรคการเมือง
ให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ กฎหมาย นโยบายและข้อบังคับของพรรคการเมือง มติของที่ประชุมใหญ่
ของพรรคการเมือง รวมตลอดทั้งระเบียบ ประกาศ และคำสั่งของคณะกรรมการ ซึ่งต้องกระทำด้วย
ความรอบคอบ ระมัดระวัง และซื่อสัตย์สุจริตเพื่อประโยชน์ของประเทศชาติและประชาชน และต้องให้
สมาชิกมีส่วนร่วมและรับผิดชอบอย่างแท้จริงในการดำเนินกิจกรรมทางการเมือง และการคัดเลือกสมาชิก
หรือบุคคลซึ่งมีความรู้ความสามารถ ซื่อสัตย์สุจริต และมีคุณธรรมจริยธรรม เข้าสมัครรับเลือกตั้งเป็น
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือเพื่อแต่งตั้งเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง”

แก้ไขเพิ่มเติมความในวรรคสอง เป็นดังนี้ “พรรคการเมืองต้องมีคณะกรรมการบริหาร
พรรคการเมือง เป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการบริหารพรรคการเมืองให้เข้าเป็นไปตามรัฐธรรมนูญ กฎหมาย
นโยบายและข้อบังคับของพรรคการเมือง มติของที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมือง รวมตลอดทั้งระเบียบ
ประกาศ และคำสั่งของคณะกรรมการ ซึ่งต้องกระทำด้วย ความรอบคอบ ระมัดระวัง และซื่อสัตย์สุจริต
เพื่อประโยชน์ของประเทศชาติและประชาชน และต้องให้สมาชิกมีส่วนร่วมและรับผิดชอบต่อส่วนที่บริหาร
ในพรรคการเมืองและกรรมการบริหารพรรคการเมือง และพรรคตัดเลือกสมาชิกหรือบุคคลซึ่งมีความรู้ความสามารถ
ซื่อสัตย์สุจริต และมีคุณธรรมจริยธรรม เข้าสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือเพื่อ
แต่งตั้งเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ประกอบด้วย หัวหน้าพรรคการเมือง เหรียญกษาปณ์พรรคการเมือง
นายทะเบียนสมาชิก และกรรมการบริหารอื่นตามที่กำหนดในข้อบังคับ”

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง เลขานุการกรรมการ คนที่สอง ในฐานะประธานอนุกรรมการร่าง
กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณา
ของศาลรัฐธรรมนูญ สอบถามว่า ควรแก้ไขเพิ่มเติมความในวรรคหนึ่งเพื่อให้สอดคล้องกับความใน
ร่างมาตรา ๒๐ ซึ่งมีการแก้ไขเพิ่มเติมวัตถุประสงค์ของพรรคการเมืองในการส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็น
ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือไม่

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมความในวรรคหนึ่ง เป็นดังนี้ “พรรคการเมืองต้องมี
คณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง ประกอบด้วย หัวหน้าพรรค หัวหน้าพรรคการเมือง หัวหน้าพรรคการเมือง หัวหน้าพรรคการเมือง
และกรรมการบริหารอื่นตามที่กำหนดในข้อบังคับเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินกิจกรรม
ของพรรคการเมืองให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ กฎหมาย นโยบายและข้อบังคับของพรรคการเมือง
มติของที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมือง รวมตลอดทั้งระเบียบ ประกาศ และคำสั่งของคณะกรรมการ
ซึ่งต้องกระทำด้วยความรอบคอบ ระมัดระวัง และซื่อสัตย์สุจริตเพื่อประโยชน์ของประเทศชาติ
และประชาชน และต้องให้สมาชิกมีส่วนร่วมและรับผิดชอบต่อส่วนที่บริหารทางการเมือง
และการคัดเลือกสมาชิกหรือบุคคลซึ่งมีความรู้ความสามารถ ซื่อสัตย์สุจริต และมีคุณธรรมจริยธรรม

ต้องให้สมาชิกที่สมัครร่วมและรับผิดชอบของสมาชิกซึ่งมีสิทธิในทรัพย์สินที่สหกรณ์ทวงถามคืน และสหกรณ์ต้องให้สมาชิกหรือบุคคลซึ่งมีอำนาจรู้ตัวของสหกรณ์ ซึ่งข้อบังคับสุจริต และมีคุณสมบัติครบถ้วน เข้าสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือเพื่อแต่งตั้งเป็นผู้นำหรือรองผู้นำแห่งสหกรณ์เมือง ประกอบด้วย หัวหน้าพรรคการเมือง เภรณูญิกพรรคการเมือง นายทะเบียนสมาชิก และกรรมการบริหารอื่นตามที่กำหนดในข้อบังคับ”

กรรมการบริหารพรรคการเมืองต้องรับผิดชอบร่วมกันในบรรดามติของคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองและในการดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ กฎหมาย และข้อบังคับ รวมตลอดทั้งระเบียบ ประกาศ และคำสั่งของคณะกรรมการ เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าตนได้คัดค้านในที่ประชุมคณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง โดยปรากฏหลักฐานการคัดค้านนั้นในรายงานการประชุมหรือได้ทำหนังสือคัดค้านยื่นต่อประธานในที่ประชุมภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่มีการประชุมนั้นสิ้นสุดลง

ให้หัวหน้าพรรคการเมืองเป็นผู้แทนของพรรคการเมืองในกิจการอันเกี่ยวกับบุคคลภายนอกเพื่อการนี้ หัวหน้าพรรคการเมืองจะมอบหมายเป็นหนังสือให้ เภรณูญิกพรรคการเมือง นายทะเบียนสมาชิก หรือกรรมการบริหารอื่นของพรรคการเมืองคนหนึ่งหรือหลายคนเป็นผู้ทำการแทนก็ได้”

มาตรา ๒๒

“มาตรา ๒๒ คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองและกรรมการบริหารพรรคการเมืองมีหน้าที่ควบคุมและกำกับดูแลมิให้สมาชิกกระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนรัฐธรรมนูญ กฎหมาย ข้อบังคับ รวมตลอดทั้งระเบียบ ประกาศ และคำสั่งของคณะกรรมการ

เมื่อมีพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือให้มีการเลือกสมาชิกวุฒิสภาแล้วแต่กรณี คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองและกรรมการบริหารพรรคการเมืองมีหน้าที่ควบคุมและกำกับดูแลมิให้สมาชิกหรือผู้ดำรงตำแหน่งในพรรคการเมืองกระทำการในลักษณะที่อาจทำให้การเลือกตั้งหรือการเลือกมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม ไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรืออาจเป็นคุณหรือเป็นโทษแก่บุคคลใดซึ่งสมัครเข้ารับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภา ไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือทางอ้อม

เมื่อความปรากฏต่อคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองหรือกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือเมื่อคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองได้รับแจ้งจากนายทะเบียน ว่าสมาชิกกระทำการอันอาจมีลักษณะเป็นการฝ่าฝืนวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง ให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองมีมติหรือสั่งการให้สมาชิกยุติการกระทำนั้นโดยพลัน และกำหนดมาตรการหรือวิธีการที่จำเป็นเพื่อมิให้สมาชิกผู้ใดกระทำการอันอาจมีลักษณะดังกล่าวอีก แล้วแจ้งให้นายทะเบียนทราบภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่มิตินั้น

ในกรณีที่ความปรากฏต่อนายทะเบียนว่าคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองไม่ปฏิบัติตามวรรคสาม ให้นายทะเบียนเสนอเรื่องต่อคณะกรรมการเพื่อพิจารณามีคำสั่งให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองนั้นพ้นจากตำแหน่งทั้งคณะและมีคำสั่งห้ามกรรมการบริหารพรรคการเมืองซึ่งพ้นจากตำแหน่งเพราะเหตุดังกล่าวดำรงตำแหน่งใดในพรรคการเมืองเป็นเวลาสี่ปีนับแต่วันที่คณะกรรมการมีคำสั่ง คำสั่งดังกล่าวให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

กรรมการบริหารพรรคการเมืองซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวรรคสี่มีสิทธิยื่นคำร้องคัดค้านคำสั่งของคณะกรรมการต่อศาลรัฐธรรมนูญได้ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้งคำสั่งดังกล่าว

ห้ามมิให้กรรมการบริหารพรรคการเมืองซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวรรคสี่กระทำการอันมีลักษณะเป็นการก้าวก่ายหรือแทรกแซงการดำเนินกิจกรรมของพรรคการเมืองนั้น เว้นแต่จะเป็นการดำเนินการตาม

สิทธิและหน้าที่ของสมาชิกตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับ และห้ามมิให้มีส่วนร่วมในการสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือการสรรหาบุคคลเพื่อแต่งตั้งเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง”

ประเด็นการพิจารณา

ประธานกรรมการกล่าวว่า ร่างมาตราใดที่กำหนดเกี่ยวกับการสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคการเมืองไว้ ให้ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมเรื่องการสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้งในตำแหน่งอื่นไว้ด้วย และเสนอแก้ไขความในวรรคหก เป็นดังนี้ “ห้ามมิให้กรรมการบริหารพรรคการเมืองซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวรรคสี่กระทำการอันมีลักษณะเป็นการก้าวก่ายหรือแทรกแซงการดำเนินกิจกรรมของพรรคการเมืองนั้น เว้นแต่จะเป็นการดำเนินการตามสิทธิและหน้าที่ของสมาชิกตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับ และห้ามมิให้มีส่วนร่วมในการสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือตำแหน่งอื่นหรือการสรรหาบุคคลเพื่อแต่งตั้งเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง”

ส่วนความในวรรคสี่นั้น ไม่ควรกำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งต้องมีคำสั่งห้ามกรรมการบริหารพรรคการเมืองซึ่งพ้นจากตำแหน่งเพราะเหตุดังกล่าวดำรงตำแหน่งใดในพรรคการเมืองเป็นเวลาสี่สิบปีนับแต่วันที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมีคำสั่งอีก โดยควรกำหนดให้มีผลทันทีนับแต่วันที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมีคำสั่งให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองนั้นพ้นจากตำแหน่งทั้งคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองจะโต้แย้งคัดค้านก็ได้โต้แย้งคัดค้านคำสั่งเฉพาะคำสั่งให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองนั้นพ้นจากตำแหน่งทั้งคณะเท่านั้น ดังนั้น เสนอแก้ไขเพิ่มเติมความในวรรคสี่ เป็นดังนี้ “ในกรณีที่ความปรากฏต่อนายทะเบียนว่าคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองไม่ปฏิบัติตามวรรคสามให้นายทะเบียนเสนอเรื่องต่อคณะกรรมการเพื่อพิจารณามีคำสั่งให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองนั้นพ้นจากตำแหน่งทั้งคณะ คำสั่งดังกล่าวให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา และมีคำสั่งห้ามมิให้กรรมการบริหารพรรคการเมืองซึ่งพ้นจากตำแหน่งเพราะเหตุดังกล่าวดำรงตำแหน่งใดในพรรคการเมืองเว้นจนกว่าจะพ้นเวลาสี่สิบปีนับแต่วันที่คณะกรรมการมีคำสั่ง ดังกล่าวให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา พ้นจากตำแหน่ง”

ที่ประชุมสอบถามและแสดงความเห็น ดังนี้

- มีกรรมการสอบถามว่า ความในวรรคสองควรแก้ไขเพิ่มเติมโดยกำหนดให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองมีหน้าที่ควบคุมและกำกับดูแลมิให้สมาชิกหรือผู้ดำรงตำแหน่งในพรรคการเมืองกระทำการในลักษณะที่อาจทำให้การเลือกตั้งประเภทอื่น ๆ และการออกเสียงประชามติได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม หรือไม่ชอบด้วยกฎหมาย ไว้ด้วยหรือไม่

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง เลขานุการกรรมการ คนที่สอง ในฐานะประธานอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการออกเสียงประชามติควรนำไปกำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยการออกเสียงประชามติ

ประธานกรรมการสอบถามว่า ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดบทนิยามคำว่า “เลือกตั้ง” ไว้อย่างไร

นายปกรณ์ นิลประพันธ์ เลขานุการกรรมการ คนที่หนึ่ง ชี้แจงว่า ความในร่างมาตรา ๔ ของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง กำหนดบทนิยามคำว่า “เลือกตั้ง” ไว้ว่า “การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น แล้วแต่กรณี และให้หมายความรวมถึงการเลือกสมาชิกวุฒิสภา และการออกเสียงประชามติด้วย”

ประธานกรรมการมอบหมายให้ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการนำบทนิยามคำว่า “เลือกตั้ง” ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้งมากำหนดไว้ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง เลขานุการกรรมการ คนที่สอง ในฐานะประธานอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า ในร่างรัฐธรรมนูญกำหนดไว้อย่างชัดเจนแล้วว่าพรรคการเมืองจะเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับการเลือกสมาชิกวุฒิสภาไม่ได้ บทนิยามคำว่า “เลือกตั้ง” ที่จะนำมากำหนดไว้ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้จึงไม่ควรนำเรื่องการเลือกสมาชิกวุฒิสภามากำหนดไว้ในบทนิยามคำว่า “เลือกตั้ง”

ประธานกรรมการกล่าวว่า หากในร่างรัฐธรรมนูญกำหนดไว้ชัดเจนแล้วก็ไม่จำเป็นต้องกำหนดเรื่องการเลือกสมาชิกวุฒิสภาไว้ในบทนิยามคำว่า “เลือกตั้ง”

- มีกรรมการสอบถามว่า กรณีที่กรรมการบริหารพรรคการเมืองได้คัดค้านมติและการดำเนินการของคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองตามร่างมาตรา ๒๑ แล้ว กรรมการบริหารพรรคการเมืองผู้นั้น จะได้รับการยกเว้นความรับผิดชอบตามร่างมาตรานี้ด้วยหรือไม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า กรรมการบริหารพรรคการเมืองต้องรับผิดชอบตามความในร่างมาตรานี้ทั้งหมดทุกคนโดยไม่มีข้อยกเว้น

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง เลขานุการกรรมการ คนที่สอง ในฐานะประธานอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า กรรมการบริหารพรรคการเมืองที่ได้คัดค้านมติและการดำเนินการของคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองสามารถใช้สิทธิคัดค้านคำสั่งของคณะกรรมการการเลือกตั้งต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อให้ตนเองพ้นจากการถูกห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเป็นเวลาสี่ปีได้

- มีกรรมการสอบถามว่า คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองซึ่งมีมติให้สมาชิกพรรคการเมืองดำเนินการอันเป็นความผิดตามร่างมาตรานี้ ต่อมาคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองจะจัดให้มีการประชุมเพื่อกลับมติดังกล่าวได้หรือไม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองสามารถประชุมเพื่อมีมติกลับมติดิเดิมได้ แต่ต้องแจ้งมติให้คณะกรรมการการเลือกตั้งทราบภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่มีมติ ทั้งนี้ ข้อบังคับของพรรคการเมืองนั้นจะต้องกำหนดเปิดช่องให้ดำเนินการได้ด้วย

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๒๒ เป็นดังนี้

“มาตรา ๒๒ คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองและกรรมการบริหารพรรคการเมืองมีหน้าที่ควบคุมและกำกับดูแลมิให้สมาชิกกระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนรัฐธรรมนูญ กฎหมาย ข้อบังคับ รวมตลอดทั้งระเบียบ ประกาศ และคำสั่งของคณะกรรมการ

เมื่อมีพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือให้มีการเลือกสมาชิกวุฒิสภาแล้วแต่กรณี คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองและกรรมการบริหารพรรคการเมืองมีหน้าที่ควบคุมและกำกับดูแลมิให้สมาชิกหรือผู้ดำรงตำแหน่งในพรรคการเมืองกระทำการในลักษณะที่อาจทำให้การเลือกตั้งหรือการเลือกมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม ไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรืออาจเป็นคุณหรือเป็นโทษแก่บุคคลใดซึ่งสมัครเข้ารับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภา ไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือทางอ้อม

เมื่อความปรากฏต่อคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองหรือกรรมการบริหารพรรคการเมืองหรือเมื่อคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองได้รับแจ้งจากนายทะเบียน ว่าสมาชิกกระทำการอันอาจมี

ลักษณะเป็นการฝ่าฝืนวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง ให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองมีมติหรือสั่งการให้สมาชิกยุติการกระทำนั้นโดยพลัน และกำหนดมาตรการหรือวิธีการที่จำเป็นเพื่อมิให้สมาชิกผู้ใดกระทำการอันอาจมีลักษณะดังกล่าวอีก แล้วแจ้งให้นายทะเบียนทราบภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่มิตินั้น

ในกรณีที่ความปรากฏต่อนายทะเบียนว่าคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองไม่ปฏิบัติตามวรรคสามให้นายทะเบียนเสนอเรื่องต่อคณะกรรมการเพื่อพิจารณามีคำสั่งให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองนั้นพ้นจากตำแหน่งทั้งคณะ คำสั่งดังกล่าวให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา และมีคำสั่งห้ามมิให้กรรมการบริหารพรรคการเมืองซึ่งพ้นจากตำแหน่งเพราะเหตุดังกล่าวดำรงตำแหน่งใดในพรรคการเมืองเป็นเวลาเกินกว่าจะพ้นเวลาสี่ปีนับแต่วันที่**คณะกรรมกรมการมีคำสั่ง** **คำสั่งดังกล่าวให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา** **คำสั่งดังกล่าวให้พ้นจากตำแหน่ง** และกล่าวว่า **ไม่ต้องมีคำสั่ง** ถ้าจะอุทธรณ์ก็ไปคัดค้านในเรื่องที่มีคำสั่งให้พ้นจากตำแหน่ง

กรรมการบริหารพรรคการเมืองซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวรรคสี่มีสิทธิยื่นคำร้องคัดค้านคำสั่งของคณะกรรมการต่อศาลรัฐธรรมนูญได้ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้งคำสั่งดังกล่าว

ห้ามมิให้กรรมการบริหารพรรคการเมืองซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวรรคสี่กระทำการอันมีลักษณะเป็นการก้าวก่ายหรือแทรกแซงการดำเนินกิจกรรมของพรรคการเมืองนั้น เว้นแต่จะเป็นการดำเนินการตามสิทธิและหน้าที่ของสมาชิกตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับ และห้ามมิให้มีส่วนร่วมในการสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือตำแหน่งอื่นหรือการสรรหาบุคคลเพื่อแต่งตั้งเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง”

มาตรา ๒๓

“มาตรา ๒๓ ในการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองตามหลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข อย่างน้อยในแต่ละปีพรรคการเมืองต้องมีกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง ดังต่อไปนี้

(๑) เสริมสร้างให้สมาชิกและประชาชนมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข การใช้สิทธิและเสรีภาพอย่างมีเหตุผล และมีความรับผิดชอบต่อสังคม และความรู้เกี่ยวกับหน้าที่ของปวงชนชาวไทย

(๒) เสนอแนวทางการพัฒนาประเทศและการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมอย่างมีเหตุผล โดยคำนึงถึงความสมดุลระหว่างการพัฒนาด้านวัตถุ กับการพัฒนาด้านจิตใจและความอยู่เย็นเป็นสุขของประชาชน ประกอบกัน

(๓) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินกิจกรรมทางการเมือง รวมตลอดทั้งการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐและการดำเนินงานขององค์กรอิสระอย่างมีเหตุผล

(๔) สร้างเสริมให้สมาชิกและประชาชนมีความสามัคคีปรองดอง รู้จักยอมรับความเห็นทางการเมืองโดยสุจริตที่แตกต่าง และแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองโดยสันติวิธี เพื่อประโยชน์สุขของประเทศชาติและประชาชน

ให้หัวหน้าพรรคการเมืองโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง จัดทำแผนหรือโครงการที่จะดำเนินกิจกรรมตามวรรคหนึ่งในแต่ละปีส่งให้นายทะเบียนทราบภายในเดือนเมษายนของทุกปี และให้นายทะเบียนเผยแพร่ให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป

ในกรณีที่นายทะเบียนรายงานต่อคณะกรรมการว่า พรรคการเมืองใดมิได้ดำเนินการตามแผนหรือโครงการตามพรรคสองโดยไม่มีเหตุอันสมควร คณะกรรมการจะสั่งเป็นหนังสือให้หัวหน้าพรรคการเมืองดำเนินการภายในเวลาที่กำหนดก็ได้”

ประเด็นการพิจารณา

ที่ประชุมสอบถามและแสดงความคิดเห็น ดังนี้

- มีกรรมการแสดงความคิดเห็นว่า ที่ผ่านมามีการประชุมเพื่อประวัตรัฐบาลในการวางระบบสาธารณูปโภคจำนวนมาก ความในร่างมาตรานี้จึงควรกำหนดเพิ่มเติมให้พรรคการเมืองมีหน้าที่ในการให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนและพื้นที่ด้วย

ประธานกรรมการกล่าวว่า ความใน (๒) (๓) และ (๔) มีหลักการครอบคลุมถึงการให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนแล้ว และสอบถามว่า ความว่า “ความเห็นทางการเมืองโดยสุจริตที่แตกต่าง” ที่กำหนดไว้ใน (๔) จัดเรียงถ้อยคำไว้เหมาะสมแล้วหรือไม่

- มีกรรมการแสดงความคิดเห็นว่า ใน (๔) ควรแก้ไขเพิ่มเติมเป็น “ความเห็นทางการเมืองที่แตกต่างโดยสุจริต” จะมีความเหมาะสมกว่า

- มีกรรมการแสดงความคิดเห็นว่า พรรคการเมืองอาจอ้างเหตุตามความใน (๓) เพื่อนำประชาชนไปชุมนุมประวัตร่างการทำงานของรัฐบาลได้

- ความว่า “ความเห็นทางการเมืองโดยสุจริตที่แตกต่าง” ใน (๔) มีความหมายที่ชัดเจนและเหมาะสมแล้ว เพราะคำว่า “โดยสุจริต” จะทำหน้าที่ขยายคำว่า “ความคิดเห็นทางการเมือง”

นายปกรณ์ นิลประพันธ์ เลขานุการกรรมการ คนที่หนึ่ง ชี้แจงว่า ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้ เบื้องต้นได้มีการอภิปรายในประเด็นนี้แล้วโดยที่ประชุมเห็นว่าความคิดเห็นทางการเมืองสุจริตเท่านั้นที่ควรต้องรับฟัง จึงใช้คำว่า “ความเห็นทางการเมืองโดยสุจริตที่แตกต่าง”

ประธานกรรมการสอบถามว่า กรณีที่พรรคการเมืองไม่ดำเนินกิจกรรมตามความในร่างมาตรานี้ มีการกำหนดโทษไว้หรือไม่

นายปกรณ์ นิลประพันธ์ เลขานุการกรรมการ คนที่หนึ่ง ชี้แจงว่า การไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่ออกตามความในวรรคสามของร่างมาตรานี้ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท และปรับอีกวันละหนึ่งพันบาทตลอดระยะเวลาที่ยังมิได้ปฏิบัติให้ถูกต้อง

ประธานกรรมการกล่าวว่า เมื่อมีการกำหนดโทษไว้แล้วก็ควรตัดความในวรรคสามออกทั้งหมด เพราะความในวรรคสามอาจทำให้เข้าใจผิดว่า หากคณะกรรมการการเลือกตั้งไม่สั่งให้พรรคการเมืองดำเนินกิจกรรมตามร่างมาตรานี้พรรคการเมืองก็จะไม่มีความผิด ทั้งที่พรรคการเมืองมีความผิดตั้งแต่ไม่ได้ดำเนินกิจกรรมตามร่างมาตรานี้แล้ว

- มีกรรมการแสดงความคิดเห็นว่า การกำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งเตือนพรรคการเมืองให้ดำเนินกิจกรรมตามความในร่างมาตรานี้เป็นหลักการที่เหมาะสมแล้ว

ประธานกรรมการกล่าวว่า แม้ไม่มีความในวรรคสามของร่างมาตรานี้ คณะกรรมการการเลือกตั้งก็สามารถเตือนให้พรรคการเมืองดำเนินกิจกรรมตามความในร่างมาตรานี้ได้ จึงเสนอตัดความในวรรคสามออกทั้งวรรค

- มีกรรมการแสดงความคิดเห็นว่า ความใน (๔) ควรตัดคำว่า “โดยสุจริต” ออกจากความว่า “ความเห็นทางการเมืองโดยสุจริตที่แตกต่าง” เพื่อป้องกันมิให้เกิดการตีความว่ากรณีใดบ้างที่จะเป็นความคิดเห็นทางการเมืองโดยสุจริต

ประธานกรรมการกล่าวว่า คำว่า “โดยสุจริต” แปลว่า โดยปกติวิสัยของวิญญูชนทั่วไป หากไม่มี คำว่า “โดยสุจริต” ทุกคนก็จะต้องรับฟังและยอมรับความคิดเห็นทางการเมืองที่ผิดกฎหมายด้วยความเห็นทางการเมืองที่จะได้รับการยอมรับจากทุกคนจะต้องเป็นความคิดเห็นทางการเมืองที่สุจริตเท่านั้น

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า อาจตัดคำว่า “แตกต่าง” ออกจากคำว่า “ความเห็นทางการเมืองโดยสุจริตที่แตกต่าง” เพราะความคิดเห็นทางการเมืองที่จะต้องให้อีกฝ่ายยอมรับต้องเป็นความคิดเห็นที่แตกต่างกันอยู่แล้ว

- เมื่อตัดความในวรรคสามของร่างมาตรานี้ออกไปแล้ว ก็ควรแก้ไขเพิ่มเติมความในร่างมาตรา ๑๐๒ โดยตัดกรณีตามวรรคสามของร่างมาตรานี้

ประธานกรรมการมอบหมายให้ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการดำเนินการแก้ไขปรับปรุงความในร่างมาตรา ๑๐๒ ให้สอดคล้องกับความในร่างมาตรานี้ โดยตัดคำว่า “วรรคสาม” ออกจากคำว่า “มาตรา ๒๓ วรรคสาม”

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง เลขานุการกรรมการ คนที่สอง ในฐานะประธานอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า กรณีที่พรรคการเมืองดำเนินกิจกรรมตามแผนที่เสนอต่อคณะกรรมการเลือกตั้งไม่ได้จะต้องดำเนินการอย่างไร

ประธานกรรมการกล่าวว่า พรรคการเมืองนั้นต้องเสนอขอแก้ไขแผนดังกล่าวต่อคณะกรรมการเลือกตั้ง

- มีกรรมการสอบถามว่า ความใน (๓) ควรมีการกำหนดถ้อยคำใดเพิ่มเติมเพื่อป้องกันมิให้พรรคการเมืองใช้ไปในทางที่มีชอบหรือไม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า ความในร่างมาตรานี้แม้ไม่ได้กำหนดไว้อย่างชัดเจนว่าพรรคการเมืองต้องดำเนินกิจกรรมที่ชอบด้วยกฎหมาย แต่พรรคการเมืองก็ต้องดำเนินกิจกรรมที่ชอบด้วยกฎหมายเท่านั้น

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า ความในร่างมาตรานี้ควรกำหนดให้พรรคการเมืองพัฒนานโยบายของตนอย่างต่อเนื่องด้วย

ประธานกรรมการกล่าวว่า คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญไม่อาจกำหนดให้พรรคการเมืองทำการพัฒนานโยบายของตนเองได้ เพราะเรื่องการพัฒนาโยบายเป็นเรื่องที่พรรคการเมืองแต่ละพรรคจะเป็นผู้พิจารณาเอง โดยการพัฒนานโยบายของแต่ละพรรคจะขึ้นอยู่กับความมีวินัยของประชาชนประกอบด้วย ส่วนความในร่างมาตรานี้ควรเพิ่มเติมให้พรรคการเมืองจัดกิจกรรมอื่น ๆ ที่เป็นประโยชน์ได้ด้วย จึงเสนอเพิ่มความเป็น (๕) ดังนี้ “(๕) จัดกิจกรรมอื่นอันจะยังประโยชน์ต่อการพัฒนาระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามที่ได้รับความคิดเห็นชอบจากคณะกรรมการ”

- มีกรรมการสอบถามว่า การเพิ่มเติมให้พรรคการเมืองต้องคำนึงถึงยุทธศาสตร์ชาติและการปฏิรูปประเทศในการกำหนดแนวทางในการพัฒนาประเทศใน (๒) จะเหมาะสมหรือไม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า ความใน (๒) ยังไม่มีความชัดเจนว่าจะกำหนดให้พรรคการเมืองดำเนินกิจกรรมอะไร จึงเสนอแก้ไขเพิ่มเติมความใน (๒) เป็นดังนี้ “(๒) เสนอร่วมกับประชาชนในการหาแนวทางการพัฒนาประเทศและการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมอย่างมีเหตุผลโดยคำนึงถึงความสมดุลระหว่างการพัฒนาด้านวัตถุ กับการพัฒนาด้านจิตใจและความอยู่เย็นเป็นสุขของประชาชน ประกอบกัน ทั้งนี้ เพื่อให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติและการปฏิรูปประเทศ”

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า การกำหนดให้พรรคการเมืองต้องหาแนวทางการพัฒนาประเทศ และการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติและการปฏิรูปประเทศอาจเป็นการจำกัดกรอบการดำเนินการของพรรคการเมืองมากเกินไป

ประธานกรรมการกล่าวว่า หากพรรคการเมืองเห็นว่ายุทธศาสตร์ชาติและการปฏิรูปประเทศไม่เหมาะสมก็อาจร่วมกับประชาชนเพื่อพิจารณาปรับปรุงก็ได้

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า การบัญญัติความในร่างมาตรา ๒๓ (๒) นั้น ควรบัญญัติในลักษณะที่ทำให้เห็นว่าพรรคการเมืองต้องมีแนวคิดในการพัฒนาพรรคการเมืองที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ แต่เรื่องการปฏิรูปเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นเพียงชั่วคราวเท่านั้น ประกอบกับบทบัญญัติของร่างรัฐธรรมนูญ ใน หมวด ๑๖ การปฏิรูปประเทศ ก็มีใช้บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญที่มีผลบังคับเป็นการถาวร ดังนั้น ไม่ควรนำเรื่องการปฏิรูปมาบัญญัติเป็นแนวทางในการพัฒนาประเทศไว้ในร่างมาตรา ๒๓ (๒)

ประธานกรรมการกล่าวว่า ไม่ควรบัญญัติให้พรรคการเมืองมีแนวทางพัฒนาประเทศด้วยการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ เนื่องจากการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติเพื่อการพัฒนาประเทศนั้น ไม่ใช่หน้าที่ของพรรคการเมือง ดังนั้น จึงไม่ควรบัญญัติเรื่องยุทธศาสตร์ชาติและการปฏิรูปไว้ในร่างมาตรา ๒๓ (๒) เนื่องจากอาจทำให้พรรคการเมืองเข้าใจผิดคิดว่าพรรคการเมืองต้องจัดทำยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาประเทศด้วย อย่างไรก็ตาม พรรคการเมืองก็ต้องกำหนดแนวทางในการพัฒนาประเทศเพื่อให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติและแผนการปฏิรูปประเทศ

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า การให้พรรคการเมืองกับประชาชนร่วมกันหาแนวทางในการพัฒนาประเทศนั้น เป็นเรื่องที่เหมาะสม ซึ่งจะส่งผลให้พรรคการเมืองต้องจัดกิจกรรมทางการเมืองเพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ยังเป็นการสร้างความเข้มแข็งให้กับพรรคการเมืองอีกด้วย

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขความใน (๕) ที่เพิ่มขึ้นใหม่ เป็นดังนี้ “(๕) กิจกรรมอื่นอันจะยังประโยชน์ต่อการพัฒนาระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ทั้งนี้ ตามที่ได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการ”

นายอัคร จารุจินดา กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ ตั้งข้อสังเกตว่า ความในตอนที่ห้าของ (๕) ที่เสนอเพิ่มขึ้นมาใหม่ ความว่า “ทั้งนี้ ตามที่ได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการ” แปลความได้ว่า การดำเนินการจัดกิจกรรมการของพรรคการเมืองให้เป็นสถาบันทางการเมืองของประชาชนนั้น ต้องถูกบังคับด้วยว่าต้องได้รับความเห็นชอบของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ในทางปฏิบัติการเสนอแนวคิดในการพัฒนาของพรรคการเมืองอาจไม่ได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการการเลือกตั้งทุกกรณีไป ซึ่งอาจเกิดปัญหาในทางปฏิบัติในกรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งไม่ให้ความเห็นชอบกับกับแนวทางในการพัฒนาพรรคการเมืองของพรรคการเมือง

ประธานกรรมการกล่าวว่า การให้ความเห็นชอบของคณะกรรมการการเลือกตั้งนั้น เป็นการให้ความเห็นชอบในเรื่องที่เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเท่านั้น โดยมีได้ให้ความเห็นชอบในเรื่องแนวคิดในการพัฒนาพรรคการเมือง ดังนั้น จึงไม่มีปัญหาในทางปฏิบัติแต่อย่างใด

- มีกรรมการเสนอให้นำความที่บัญญัติไว้ใน มาตรา ๒๕๘ ก. (๒) ของร่างรัฐธรรมนูญ ซึ่งเป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับการปฏิรูปด้านการเมือง โดยควรนำความในมาตรา ๒๕๘ ก. (๒) ความว่า “เพื่อให้พรรคการเมืองพัฒนาเป็นสถาบันทางการเมืองของประชาชน” มาบัญญัติไว้ (๕) ของร่างมาตรา ๒๓ ที่เสนอเพิ่มขึ้นมาใหม่

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขความใน (๕) ที่เพิ่มขึ้นใหม่ เป็นดังนี้ “(๕) กิจกรรมอื่นอันจะยังประโยชน์ต่อการพัฒนาระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รวมทั้งการพัฒนาพรรคการเมืองให้เป็นสถาบันทางการเมืองของประชาชน ทั้งนี้ ตามที่ได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการ”

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๒๓ เป็นดังนี้

“มาตรา ๒๓ ในการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองตามหลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข อย่างน้อยในแต่ละปีพรรคการเมืองต้องมีกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง ดังต่อไปนี้

(๑) เสริมสร้างให้สมาชิกและประชาชนมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข การใช้สิทธิและเสรีภาพอย่างมีเหตุผลและมีความรับผิดชอบต่อสังคม และความรู้เกี่ยวกับหน้าที่ของปวงชนชาวไทย

(๒) ~~มีส่วนร่วม~~ร่วมกับประชาชนในการหาแนวทางการพัฒนาประเทศ และการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมอย่างมีเหตุผลโดยคำนึงถึงความสมดุลระหว่างการพัฒนาด้านวัตถุ กับการพัฒนาด้านจิตใจ และความอยู่เย็นเป็นสุขของประชาชน ประกอบกัน

(๓) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินกิจกรรมทางการเมือง รวมตลอดทั้งการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐและการดำเนินงานขององค์กรอิสระอย่างมีเหตุผล

(๔) สร้างเสริมให้สมาชิกและประชาชนมีความสามัคคีปรองดอง รู้จักยอมรับความเห็นทางการเมืองโดยสุจริตที่แตกต่าง และแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองโดยสันติวิธี เพื่อประโยชน์สุขของประเทศชาติและประชาชน

(๕) กิจกรรมอื่นอันจะยังประโยชน์ต่อการพัฒนาระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รวมทั้งการพัฒนาพรรคการเมืองให้เป็นสถาบันทางการเมืองของประชาชน ทั้งนี้ ตามที่ได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการ

ให้หัวหน้าพรรคการเมืองโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง จัดทำแผนหรือโครงการที่จะดำเนินกิจกรรมตามวรรคหนึ่งในแต่ละปีส่งให้นายทะเบียนทราบภายในเดือนเมษายนของทุกปี และให้นายทะเบียนเผยแพร่ให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป

~~ในกรณีที่เห็นชอบที่จะแก้ไขหรือเปลี่ยนแปลงข้อความในวรรคหนึ่งหรือวรรคสองหรือวรรคสามหรือวรรคสี่หรือวรรคห้าหรือวรรคหกหรือวรรคเจ็ดหรือวรรคแปดหรือวรรคนั้น ให้แก้ไขหรือเปลี่ยนแปลงข้อความในวรรคหนึ่งหรือวรรคสองหรือวรรคสามหรือวรรคสี่หรือวรรคห้าหรือวรรคหกหรือวรรคเจ็ดหรือวรรคแปดหรือวรรคนั้นให้สอดคล้องกับข้อความในวรรคหนึ่งหรือวรรคสองหรือวรรคสามหรือวรรคสี่หรือวรรคห้าหรือวรรคหกหรือวรรคเจ็ดหรือวรรคแปดหรือวรรคนั้น~~

มาตรา ๒๔

“มาตรา ๒๔ สมาชิกต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามที่กำหนดในข้อบังคับ ซึ่งอย่างน้อยต้องมีอายุไม่ต่ำกว่าสิบแปดปีและมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๙ (๑) (๓) (๔) และ (๕)”

ประเด็นการพิจารณา

นายปกรณ์ นิลประพันธ์ เลขาธิการกรรมการ คนที่หนึ่ง ตั้งข้อสังเกตว่า เมื่อพิจารณาความที่บัญญัติไว้ในร่างมาตรา ๒๔ โดยมีการอ้างถึงร่างมาตรา ๙ (๔) ซึ่งเป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับลักษณะต้องห้ามของบุคคลซึ่งอยู่ในระหว่างถูกสั่งห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งใดในพรรคการเมือง โดยนำลักษณะต้องห้ามดังกล่าว

มาบัญญัติเป็นลักษณะต้องห้ามของการเป็นสมาชิกพรรคการเมือง จะเป็นการบัญญัติที่จำกัดสิทธิมากเกินไปหรือไม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า ตามร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้ ได้บัญญัติกำหนดว่า ต้องเป็นผู้ที่กระทำผิดฐานใดบ้าง ที่เข้าลักษณะต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งในพรรคการเมือง

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง เลขาธิการกรรมการ คนที่สอง ในฐานะประธานอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า เมื่อพิจารณาร่างมาตรา ๒๒ วรรคสี่ จะเห็นได้ว่าเป็นกรณีการทำความผิดที่มีลักษณะต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งในพรรคการเมืองตามร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้ กล่าวคือ กระทำการในลักษณะที่อาจทำให้การเลือกตั้งหรือการเลือกมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม หรือไม่ชอบด้วยกฎหมาย ประกอบกับเมื่อพิจารณาความที่บัญญัติไว้ในร่างมาตรา ๒๒ วรรคหก แล้วเห็นว่าเป็นกรณีบัญญัติห้ามมิให้กรรมการบริหารพรรคการเมืองซึ่งพ้นจากตำแหน่ง ตามร่างมาตรา ๒๒ ไปกระทำการอันมีลักษณะเป็นการก้าวก่ายหรือแทรกแซงการดำเนินกิจกรรมของพรรคการเมืองเท่านั้น แต่ความเป็นสมาชิกพรรคการเมืองของบุคคลดังกล่าวยังคงอยู่ โดยสามารถดำเนินการตามสิทธิและหน้าที่ของสมาชิกพรรคการเมืองได้ ตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับพรรคการเมือง ดังนั้น ความที่บัญญัติไว้ในร่างมาตรา ๒๔ ในประเด็นการให้นำความความในร่างมาตรา ๙ (๔) มาใช้บังคับ อาจขัดกับร่างมาตรา ๒๒ วรรคหก

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขความในตอนท้ายของร่างมาตรา ๒๔ เป็นดังนี้ “สมาชิกต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามที่กำหนดในข้อบังคับซึ่งอย่างน้อยต้องมีอายุไม่ต่ำกว่าสิบแปดปีและมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๙ (๑) (๓) ~~(๔)~~ และ (๕)”

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขร่างมาตรา ๒๔ เป็นดังนี้

“มาตรา ๒๔ สมาชิกต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามที่กำหนดในข้อบังคับซึ่งอย่างน้อยต้องมีอายุไม่ต่ำกว่าสิบแปดปีและมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๙ (๑) (๓) ~~(๔)~~ และ (๕)”

มาตรา ๒๕

“มาตรา ๒๕ ให้นายทะเบียนสมาชิกมีหน้าที่ตรวจสอบคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้สมัครเข้าเป็นสมาชิก และจัดทำทะเบียนสมาชิกให้ตรงตามความเป็นจริงแก่รักษาไว้ ณ ที่ตั้งสำนักงานใหญ่ของพรรคการเมืองและต้องให้สมาชิกตรวจดูได้โดยสะดวก รวมทั้งประกาศชื่อและนามสกุลของสมาชิกให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไปด้วย เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบความถูกต้อง

ให้หัวหน้าพรรคการเมืองแจ้งรายละเอียดเกี่ยวกับสมาชิกให้นายทะเบียนทราบตามรายการหลักเกณฑ์ วิธีการ และระยะเวลาที่นายทะเบียนกำหนด”

ประเด็นการพิจารณา

นายศุภชัย ยาวะประภาช กรรมการ ตั้งข้อสังเกตว่า ความว่า “และจัดทำทะเบียนสมาชิกให้ตรงตามความเป็นจริงแก่รักษาไว้ ณ ที่ตั้งสำนักงานใหญ่ของพรรคการเมืองและต้องให้สมาชิกตรวจดูได้โดยสะดวก” ในวรรคหนึ่ง ซึ่งการจัดเก็บข้อมูลของพรรคการเมืองในอนาคตอาจไม่ได้เก็บไว้ ณ ที่ตั้งสำนักงานใหญ่ของพรรคการเมืองก็ได้ การบัญญัติในลักษณะดังกล่าวอาจเป็นการจำกัดในเรื่องการจัดเก็บฐานข้อมูลของพรรคการเมืองมากเกินไป

ประธานกรรมการกล่าวว่า มีความจำเป็นที่ต้องให้มีการจัดเก็บข้อมูลในรูปแบบเอกสารไว้ที่สำนักงานใหญ่หนึ่งชุด ส่วนการเข้าดูฐานข้อมูลของสมาชิกพรรคการเมืองอาจมีการเชื่อมต่อระบบการเข้าถึงข้อมูลดังกล่าวเพื่อไปเปิดดูที่อื่นก็เป็นวิธีการบริหารจัดการเรื่องฐานข้อมูลของพรรคการเมือง แต่โดยหลักต้องเป็นฐานข้อมูลที่ต้องจะเก็บรักษาไว้ ณ สำนักงานใหญ่ของพรรคการเมือง

นายปกรณ์ นิลประพันธ์ เลขาธิการกรรมการ คนที่หนึ่ง เสนอแก้ไขเพิ่มเติมความในร่างมาตรา ๒๕ วรรคหนึ่ง เป็นดังนี้ “ให้นายทะเบียนสมาชิกมีหน้าที่ตรวจสอบคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้สมัครเข้าเป็นสมาชิก และจัดทำทะเบียนสมาชิกให้ตรงตามความเป็นจริงที่บริษัทฯไว้ ณ ที่ตั้งสำนักงานใหญ่ของพรรคฯไว้ และต้องให้สมาชิกตรวจสอบได้โดยสะดวก ณ สำนักงานใหญ่ของพรรคการเมือง รวมทั้งประกาศชื่อและนามสกุลของสมาชิกให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไปด้วย เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบความถูกต้อง”

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๒๕ เป็นดังนี้

“มาตรา ๒๕ ให้นายทะเบียนสมาชิกมีหน้าที่ตรวจสอบคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้สมัครเข้าเป็นสมาชิก และจัดทำทะเบียนสมาชิกให้ตรงตามความเป็นจริงที่บริษัทฯไว้ ณ ที่ตั้งสำนักงานใหญ่ของพรรคฯไว้ และต้องให้สมาชิกตรวจสอบได้โดยสะดวก ณ สำนักงานใหญ่ของพรรคการเมือง รวมทั้งประกาศชื่อและนามสกุลของสมาชิกให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไปด้วย เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบความถูกต้อง

ให้หัวหน้าพรรคการเมืองแจ้งรายละเอียดเกี่ยวกับสมาชิกให้นายทะเบียนทราบตามรายการหลักเกณฑ์ วิธีการ และระยะเวลาที่นายทะเบียนกำหนด”

มาตรา ๒๖

“มาตรา ๒๖ ให้นายทะเบียนมีหน้าที่ตรวจสอบความซ้ำซ้อนของสมาชิกของทุกพรรคการเมือง ในกรณีที่ปรากฏต่อนายทะเบียนว่าบุคคลใดเป็นสมาชิกพรรคการเมืองหลายพรรคการเมือง ให้นายทะเบียนมีหนังสือแจ้งให้หัวหน้าพรรคการเมืองที่เกี่ยวข้องทราบและลบชื่อนั้นออกจากการเป็นสมาชิก แล้วแจ้งให้นายทะเบียนทราบภายในระยะเวลาที่นายทะเบียนกำหนด

เงินทุนประเดิมหรือค่าบำรุงพรรคการเมืองซึ่งเรียกเก็บจากสมาชิกซึ่งถูกลบชื่อตามวรรคสอง ให้พรรคการเมืองคืนแก่ผู้นั้นพร้อมดอกเบี้ยในอัตราร้อยละเจ็ดจุดห้าต่อปี”

ประเด็นการพิจารณา

ประธานกรรมการตั้งข้อสังเกตว่า เหตุใดความในวรรคสาม ของร่างมาตรา ๒๖ จึงบัญญัติให้ต้องคืนเงินค่าบำรุงพรรคการเมืองพร้อมดอกเบี้ยแก่สมาชิกที่เป็นสมาชิกซ้ำซ้อนด้วย เนื่องจากในความเป็นจริงสมาชิกที่เป็นสมาชิกพรรคการเมืองซ้ำซ้อนนั้น ก็ย่อมเป็นผู้มีส่วนผิดด้วย จึงไม่ต้องบัญญัติให้มีการคืนเงินทุนประเดิมหรือเงินค่าบำรุงพรรคการเมืองแก่สมาชิก ดังนั้น จึงเห็นควรให้ตัดความในร่างมาตรา ๒๖ วรรคสาม ออกทั้งวรรค

